PROVER BIORVM SYMMICTA,

Quibus adiecta sunt Pythagoræ Symbola XVIII.
Et ipsa prouerbialia, hactenus à paucis animaduersa, recens autem ex Iāblicho Chalcidense Philosopho græco, latina facta simul & scholijs explicata.

Ioanne Alexandro Braßicano Iureconſ. autore.

Item M. Grunnij Corocottæ porcelli Teſtamentum.

Excudebat Chriſtianus Wechelus, ſub ſcuto Baſileenſi, in uico Iacobæo. Anno
M. D. XXXII.

IOAN. ALEXANDER BRASSI-
canus Ioan. Fabro S. D.

COmpertum habeo, Faber amiciß. quanta mihi iudiciorum alea sit experienda, postq̃ adagia nostra, sic uolente te qui mihi poßis etiam imperare, Typographis excudenda demandaui: partim q; iuxta Pindarum, παρὰ δ᾽ ἐξευρόντα δόμεναι βασάνῳ ἐς ἔλεγχον ἅπας ὅδη κίνδυνος: partim autem q; post heroës illos hoc cõmentandi genere parum defunctus esse uidear. Vtcunq; uerò responderit euentus, non potui tibi non obsequi: quamobrem officij tui fuerit hanc recèns apud me natam fœturam, ad optimum ac prudentiß. Principem Episcopum Tridentinum &c. quemadmodum Mercurius apud Homerum Priamũ ad Achillem, proficiscentem deducere, & me de meliore nota, meáq; studia omnia iam olim Reuerendiß. celsitudini suæ cognita, cõmendare.

Vale.

REVERENDISS. IN CHRISTO patri ac eidem optimo principi, domino Bernardo à Gleß, Episcopo Tridentino, Inuictiß. FERDINANDI, Pannoniæ ac Boëmiæ Regis &c. Cancellario summo, studiorũ atq; studiosorum omniũ incõparabili Patrono IO. Alexander Brassicanus.

S. D.

QVànquàm, optime Princeps, anxiè admodum metuã, futuros esse quosdam, qui meam hanc exiguam lucubrationem, ne lectam quidem prius, abiecturi simul atq; damnaturi sint, interea tamen bona spes animũ meum habet, non defuturos etiã æquioris iudicij homines, qui meum hunc honestißimum conatum sint in meliorem partem interpretaturi: quippe nec superuacaneum, nec inutilem laborem me suscepisse, dum post ERASMVM Roterodamum, principem parœmiographum, uirum mihi ac uniuersæ Germaniæ perpetuò colendũ, sed qui & ipse post alios prouerbia scripserit, hæc quæ uides Adagiorum Symmicta digeßi. Quòd si nõ uehementius ad iuuandam posteritatem inuitarent, qui ut cum Poëta dicam, φέρτεροί εἰσι νοῆσαί τε κρῖναί τε, quàm à scribendo deterrere consueuerunt improbi & maleuoli, non

uideo profectò quibus modis res literaria primū creauerit, et in posterum etiam à nobis conseruari possit, ita perpetuò cum omni scriptorum genere certasse deprehendo, & laudatos laudatores, & improbissimos quosq; obtrectatores. At deorum immortalium beneficio plus potuit Mecœnatum humanitas, quàm morbo non iudicio scripta aliena damnantium improbitas. Quāobrem optime Præsul, hæc adagiorum Miscellanea tibi dicātur, ut per se quidem exigua tui nominis auspicio fiant ornatiora: siquidem hæc inscriptio satis superq; effecerit, si planè musteam illam foeturā inuidiæ exemerit, atq; studiosorum omnium gremio imposuerit. Quemadmodum autem Athenienses nauium proras Palladijs hoc est Mineruæ quibusdam imagunculis exornabant, itidem & ego mediocrē illum Lembum, in quo Adagia nostra prodire uolui, præstantissimo omnium Palladio, nimirum insigni nomine tuo præmuniui, atq; hæc omnia sic probari cupio, ut perpetuò cum Homero dicam,

Νῦν δ' εἴη ὃς τῆσδε γ' ἀμείνονα μῆτιν ἐνίσποι
ἢ νέος ἠὲ παλαιός, ἐμοὶ δὲ κὲν ἀσμένῳ εἴη

Vale feliciß. nostri seculi Episcoporum præcipuum ornamentum, & me cum studijs meis, uti cœpisti, sartum tectum habeto. Viennæ Austriæ. Anno à nato Christo M. D. X X I X. Mense Martio.

C. Vrsini Velij Regij Historiographi, ad Iohannem Alexandrum Braßicanum suum Iureconsultum Epigramma.

Vsq; adeò docti nomen uenerâris ERASMI,
Vt studio tractes pleraque scripta pari.
Magnam Chiliades laudem meruere, minorem
Sed nec Centuriæ promeruere tuæ.
Illi de pleno licuit depromere aceruo
Plurima, tu ex paruo multa quoq; annumeras.

F. Ioan. Camertis Ord. Minor. Sacræ Theologiæ Doctoris, in Ioan. Alexandri Braßicani Adagia, Epigramma.

Palladi culta placent, paruo sint corpore quàmuis,
Præfertur fundis undique comptus ager:
Mole leo modicus Barris dominatur & Vrsis,
Imperat & Gryphis ales amica Ioui,
Vncia uel multo plumbo est preciosior auri.
Ingens Chrysippi uilis aceruus erat:
Marmoreum cumulum superat splendore Pyropus,
Medorum syluas uincit odore rosa:
Braßica parua licet, uictus præbere salubres
Creditur, hinc Latijs grata fit esca cibis.
Ne spernas igitur modicum, studiose, libellum.
Dulce sub exiguo cortice nectar habet.

D. Ioannis Agricolæ, Philosophi ac Medici, Ingoldastadij Græcas literas docentis
Epigramma.

Commendant Medici dulcißima Cymata paßim,
Braßica quæ celebri laude Catonis habet.
Dulcia Alexandri commendo ego scripta, palati
Delicias, animi uincit ubique cibus.

Ioannis Rosini.

Impiger Agrestis segetes cum condidit almas,
Quas alij carpant sæpe reliquit opes.
Quum bene maturas decerpsit uinitor uuas,
Quod legat ast reliqui ponè secutus habet.
Culta per Aonidum magnus peruasit Erasmus,
Commoda quæ licuit sumere summa tulit.
Hunc sequitur studio iuuenis commotus eodem,
Braßica cui nomen deliciosa dedit.
Aurea, quis credat? reperit miracula rerum,
Quisquis es hæc grato sume uolens animo.

Antonij Melæ Wratislauiensis
Hendecasyllabi.
Liber loquitur ad Lectorem.

Iusti forma mihi deest libelli,
Id quod candide lector ipse cernis,
Fastidire tamen caue pusillum:
Immani precio pusilla si stant
Sæpe & grandia longius relinquunt,
Formæ damna breuis tibi undequaque

Conferta historia satis rependam.
Verum enim tibi uilior uidebor
Quòd non auia diligens pererrem
Musarum loca, & ante trita nulli,
Quòd non inde petam mihi coronam,
Velarint prius unde docta nulli
Castæ tempora Phocidos puellæ:
Non hoc nomine, lector, exigendus
Sim prorsus, vel ego quid attulisse
Dicar in medium eruditionis
Illam non ego gloriam prehenso,
Spes me sollicitauit illa nunquàm
Assequi senis illius uerendi
Qui nostri decus orbis est, Erasmi
Spirantem effigiem, sequi sat umbram est,

In Adagia Io. Alexandri Brassic. Iureconsulti, Fratris sui Germani, Ioannes Ludouicus Brassicanus.

Ceu grauidam bellis enauit ad Hellada Xerxes,
Instructas tot habens undiq; Chiliades.
Ceu perfodit Athon, Pontumq; Athamantidos Helles
Pertransituris aggere strauit equis.
Sic modo uelíferas aduertit in Hellada naues,
Eruit & pulchras cultus ERASMVS opes,
Omnia perscrutans loca latè, adytaq; remotes
Immisso apperuit lumine ceu Barathrum.

Proinde ſibi hæc magnam peperit uictoria laudem,
Omnis io clara uoce triumphe canit.
Quin digitis cum uoce loquens applauſit Apollo,
Pierides teneras concrepuere manus.
Aſt iterum lætam geſtans Centurio uitem,
Venit Erichthonias depopulatus opes.
Non albis inuectus equis, ſellaq; curuli
Extructus, medium tranſit iter populi,
Sed parua, & plane contentus laude quieta,
Expetit in proprio plaudere poſſe ſinu.

FINIS.

Syneſius in Encomio Caluitij.

ARiſtoteles ſcribit prouerbia eſſe philoſophiæ poſt multam hominũ ſtragẽ amiſſæ quaſdam reliquias, quæ propter ſuum compendiũ & dexteritatem conſeruatæ ſint. Prouerbium autem eſt ſermo dignitatem habens, & tanquàm è ſacrario philoſophiæ depromptum, eius antiquitatem referens.

Homerus,

ἐχθρὸς γάρ μοι κεῖνος ὁμῶς ἀΐδαο πύλῃσιν,
ὅς χ' ἕτερον μὲν κεύθει ἐνὶ φρεσίν, ἄλλο δὲ εἴπῃ.

IOANNIS ALEXANDRI BRASSICANI IURECONSULTI PROUERBIORUM SYMMICTA.

Agrωſtis in nido Corydi. I.

N κορύδου κοίτη σκολιὴ κέκρυπται ἄγρωσις, *id eſt, In Corydi nido intorta occultatur agrωſtis. Adagium extat apud innominatū græcū ſcriptorē, qui rem ruſticā uiginti luculentiſsimis libris abſoluit, libro ιε. τῶν περὶ γεωργίας ἐκλογῶν, ut ipſe inſcripſit, quo loco ex Neſtoris panacea tractat admirabilē quarūdā rerū ſympatheā & antipatheian,*

καρκίνος προσενεχθείσης αὐτῷ πολυκνήμου βοτάνης ἀποβάλλει τὰς χηλάς, νυκτερίδες κισσοῦ θυμιωμένου θνήσκουσι, γύπες ἀπόλλυνται μύρου ὀσμῇ, ὄφις θνήσκει δρυὸς φύλλων ἐπιβληθέντων αὐτῷ, οὐ κινηθήσεται ὄφις πτεροῦ ἴβεως αὐτῷ ἐπιρριφέντος, ἔχις πληγεὶς ἅπαξ καλάμῳ, ναρκᾷ, πλεονάκις δὲ, ῥώννυται, τῇ ἐχίδνῃ φησὶ κλωνίον ἐὰν προσαράξῃς πηκάνου, χελώνη ὄφει φαγοῦσα νοσεῖ, ἐπιφαγοῦσα δὲ ὀρίγανον ὑγιαίνει, πελαργοὶ πλατάνου φύλλα ταῖς νοσσιαῖς ἐντιθέασι διὰ τὰς νυκτερίδας, χελιδόνες διὰ τὰς σίλφας σέλινον ἐντιθέασι, φάτται δάφνην, κιρκοὶ ἀγρίαν θρίδα

θριδακίνην, ἄρκτοι κισσόν, κόρακες ἄγνον, ἔποπες ἀμίαντον, κορῶναι περιστερεῶνα τὴν ὕπτιον, κίγχλα μυρσίνην, πέρδιξ καλάμου φορβήν, ἐρωδιὸς καρκῖνον, ἀετὸς καλλίτριχον, κόρυδοι ἄγρωστιν, ὅθεν καὶ ἡ παροιμία, ἐν κορύδου κοίτῃ σκολιὴ κέκρυπται ἄγρωστις. *Hoc est, ut quàm simplicißimè latinè dici potest, Cancrum herba polypodio si quis contigerit chelas abijcit, Vespertiliones ex incensæ hederæ suffumigatione moriuntur, Vultures intereunt ex odore unguentorũ, Serpens coniectis in eum quernis folijs emoritur, Serpens ne commoueri quidem poterit si Ibis auis ala tactus sit, Vipera semel percussa calamo, obtorpescit: sæpius autem, ad sese ipsam redit et conualescit, Viperæ si ramum ex fago arbore adhibeas, metu exanimatur, Testudo si serpentem ederit ægrotat: Rursus si Origanum ederit, conualescit, Ciconiæ platani folijs pullos præmuniunt aduersus uespertiliones, Hirundines aduersus Silphas ex Cantharidum genere apio utuntur, Palumbes lauro, Accipitres syluestri lactuca, Harpæ aues hedera, Corui agno siue amerina, Vpupæ amianto, Cornices peristereone quem rectum uocant. Cinchla auis quam motacillam dicunt Myrto, Perdix calami pabulo, Herodius siue ardea cancro, Aquila Callitricho, Corydi Agrωsti. Vnde etiam Prouerbium desumptum est,*

In Corydi nido intorta occultatur Agrωstis.

Eiusmodi peculiaria animãtium remedia cõmemorant & Plutarchus in cõmentario, utrum prudentiora sint

marina

marina an terrestria, & Aristotel. de historia animal. libro 9. cap. 6. Plinius itē libro 8. cap. 27. Adagij usus est, si quando significamus nobis non deesse tacita quædam & paucis cognita præsidia, quemadmodum Corydus auicula Agrωstin, quam Theodorus & Hermolaus gramen uertunt, occulto quodam adversus ea quæ nocere poßint amuleto utitur. Quòd si quis dixerit nos plane actum agere, qui post alios Adagia scribamus, is interea non obliuiscatur, & in Corydi nido agrωstin esse reconditam, hoc est, neque nobis ex bonorum autorum penu deesse iustum spicilegium, ex quo non aspernandam prouerbiorum messem concinnare poßimus.

Iupiter plue mel. II.

GAlenus medicus libro tertio περὶ τροφῶν δυνάμεως, id est, de potestate nutrimentorum, scribit æstatis tempore, si quando insignis copia mellis paßim in uirgultis ac arborum folijs inueniretur, Rusticos exclamare consueuisse, ὦ Ζεὺς βρέχε μέλι, O Iupiter plue mel, quo uerbo commode uti conueniet, quando omnia fausta & felicia precamur. Angelus Politianus libro I. epistolarum ad Picum, diuersum citat ex Tragœdia quapiam, ὦ Ζεὺς βρέξον τὰς περιστάσεις, O Iupiter plue calamitates. Sic exclamamus dum ob rei indignitatem, etiam perniciosis uotis utimur, ita quòd Plato in dialogo, qui inscribitur Alcibiades secūdus, putat esse per ubi Poëtæ uersiculos illos,

ζεῦ

Ζεῦ βασιλεῦ τὰ μὲν ἐσθλὰ καὶ εὐχομένοις καὶ ἀνεύκτοις (κοις.
ἄμμι δίδου, τὰ δὲ λυγρὰ καὶ εὐχομένων ἀπείργειν.
Hoc est, Rex Iupiter, optima quidem nobis & uouentibus & non uouentibus tribue:

Cæterum perniciosa petentibus etiam quàm longißime iubeas abesse.

Candidatus Cæsaris III.

C*Andidati Cæsaris elegãti prouerbio dicuntur qui negligentius aliquid petunt, tãquàm mini me ambiẽtes, quod principum explorata benignitate, certo sciunt ipsis obuenturum esse. Quintil. in 6. Iungitur inquit amphiboliæ similitudo, ut A. Galba qui pilam negligenter petenti, sic, inquit, petis tanq̃ Cæsaris cãdidatus. Nã illud petis ambiguum est, Securitas similis. Cæsaris autẽ candidati ut Sueto. etiam in Augusto meminit, propterea negligentius petebant, quod sciebant principum commendationem non frustra futuram: hoc Adagium ingenuè fateor me decerpsisse ex Annotationibus priorib. in Pandectas doctißimi & nunq̃ satis laudati uiri Guilielmi Budæi. Eiusmodi candidatorum plena nunc est aula, qui tum maxime munus aliquod ambiunt, quando negligentius hoc animaduertere putantur, quemadmodum et Cicero apud Gellium libro 12. cap. 12. putabat esse prudentis & cauti patrisfamilias, quod emere uellet, empturum sese negare propter competitores emptionis.*

Arëopagita subticentior. IIII.

ET *hoc ex Alciphronis epistolis* Budæus *animaduertit* ἀρεοπαγίτου σιγανώτερος, *id est, Areopagita taciturnior, de homine dictum qui arcanũ optime nouit continere et linguæ suæ imperitare, cui contrarium est hoc hominum genus quod apud Comicos rimarum plenum est, & crebrius perlucet q̃ cribrum. De Areopagitarum integritate simul ac autoritate, multa scribit* Isocrates *in* Areopagitico & Lucianus *in* Anacharside.

Manus in Aetolis, mens autem in Clopidis. V.

ARistophanes *in Comœdia cui titul.* ἱππεῖς, τῷ χεῖρ ἐν αἰτωλοῖς ὁ νοῦς δ' ἐν κλωπιδῶν, *quod de Cleone dicitur, in omnes illos torqueri potest, qui nunq̃ cessant uel à petendo, uel si hoc parum successerit ab alienis rebus sublegendis. Poëta germana sua festiuitate* Aetolos *ab* αἰτεῖν, *id est, ab aßidue & importune petendo deriuauit, quanq̃ etiam* Athenæus τὸ κλωπάζειν καὶ ἁρπάσαι *libro* 6. *Dipnosoph. dicat esse Aetolicum. Cæterũ cum Cropidæ populus sit ex* Leontide *tribu, Poëta ualde q̃ eleganter* ρ *in* λ *commutauit, ut* κλωπὴν, *id est, furtum exprimeret, cuius perpetuò reum agit Cleonem: meminit adagij & Plutar. in libello de Curiositate.*

Inter

Inter meros lepores. VI.

ARistophanes in comœdia cui titul. σφῆκες, ἐν πᾶσι λαγῴοις, id est, tantum in leporibus, Interpres exponit, & Suidas etiam cum Hesychio meminit, ἐν κρέασι λαγῷν, ἐν ἀγαθοῖς πᾶσι, ἐν τρυφῇ, In media leporũ carne, hoc est, in uarijs cõmoditatibus atq; delicijs. Quis enim ignorat ex Martiali poëta lib. 5. atq; Plinio lib. 28. cap. 19. leporem in cibis sumptum, gratiam corporis in septem dies cõseruare? Lampridius scribit poëtam quendam in Alexandrum Seuerum ita scripsisse,

Pulchrum q; uides esse nostrum regem
Quem Syrum sua detulit propago,
Venatus facit & lepus comesus
Ex quo continuum capit leporem.

Glossaspides. VII.

Γλωσσάσπιδες apud Hesychium prouerbio dicũtur homines effrenis oris & qui lingua uice scuti utantur, quo nomine male audit grex mulierũ. Heraclitus in epistola ad Hermodorum scribit, Ephesios τὰ ὅπλα ἐν ταῖς γλώτταις ἔχειν, hoc est, uniuersam armaturam suam in lingua habere. Ego certe linguam tum primũm optimam armaturam esse crediderim, quando uinculis quibusdam ex imo pectore gubernabitur, ut Gellius admonet libro 1. cap. 15.

Asteropæus. VIII.

QVoniam Homerus Poëta Iliad. libro φ. Heroëm Asteropæum scribit ambidextrum fuisse, nem

se, nempe qui sinistra tam expeditè atquè dextra manu uteretur, sic dicens,

ἥρως ἀσιςόπαιος ἐπεὶ περιδέξιος ἦεν

cuius rei meminit & Galenus medicus libro septimo commentariorum in Aphorismos Hippocratis, aphoris. 43. factum est ut qui ad multas res agendas expedito & prompto ingenio essent, Astropæi dicerentur. Athenæus libro I. deipnosophistῶn, scribit Marcū Antoninum Imperatorem, quod is in utriusque linguæ cognitione fuerit ex æquo conspiciendus, Astropæum quēdam dici potuisse: hoc idem Libanius Sophista Montio Consuli tribuit in exordio argumentorum in Demosthenem.

Non uerbis, at factis spectari uult Græcia. IX.

Suidas citat prouerbium aduersus insolentiores ardeliones, qui uerbis etiam cœlum territant, cæterum ubi sit ad rē ipsam accedēdū, imbelles & ignaui reperiuntur, οὐ λόγων ἀγορὰ δ' ἡ ἑλλὰς ἀλλ' ἔργων, *quanquàm Liuius Decad. 1. lib. 8. Græcos magis lingua quàm factis strenuos esse scribat.*

Filius mihi sit Tritogenes non Tritogenia. X.

Suidas scribit esse prouerbiale παῖς μοι τριτογενὴς εἴη, μὴ τριτογένεια, *C pro filium potius Tritogenem quàm Tritogeniam, quod Minerua quam uirilem existimamus, masculos pueros exhibeat, nec aliud addit. Adagij usus est, quoties rem parui impendij*

præferimus

præferimus ijs quæ immodicis sumptibus redimenda sint. Siquidem puellæ perpetuò, ut græci uocant πολυδάπανοι sunt, hoc est, grauiore sumptu educantur, quod & Megadorus ille Plautinus enumerata omni muliebri supellectile testatur. Plautus in Epidico dicit mulieres esse totis fundis exornatas. Columella in præfation. lib. 12. grauiter damnat uestes muliebres totis censib. redemptas. Sic Ouid. in 3. de arte. Quis pudor est, census corpore ferre suos? Viri, si tamen esse uoluerint quod dicuntur, cũ immodico cultu non indigeant, mediocribus etiam impendijs educantur.

πλώειν XI.

ARtemidorus libro Oneirocriticῶn. β. cap. δ. πλώειν γὰρ καὶ τὸ ἐλέγχειν ἔλεγον οἱ παλαιοί, id est, lauare ueteres coarguere dixerunt, & ibidem eius rei testem Menandrum Comicum citat,

τὸν πατέρα καὶ σε, τούς τε σοὺς ἐγὼ πλυνῶ, ἀντὶ τοῦ ἐλέγξω: meminit & Iulius Pollux lib. 7. cap. 11. καὶ τὸ λοιδορεῖν πλύνειν καὶ πλυνόν με ποιεῖς ἡ κωμῳδία φησί. Is loquẽdi mos et hodie germanissimo quodã elegãtis. usurpatur. Siquidẽ lauare dicunt, dum quod in aliquo reprehendendum sit aperte commonstrant.

αἰξωνεύεσθαι. XII.

STephanus in dictione αἰξωνία quæ ciuitas est Magnesiæ, scribit αἰξωνεύεσθαι prouerbio dici,

uanos

uanos accusatores & sycophantas. Aexones enim ut idem inquit βλάσφημοι & συκοφάνται κωμῳδοῦνται. Harpocration in dictionario decem Oratorum, dictione αἰξωνεῖς scribit hoc adagio Menandrum & Platonem Comicos esse usos.

Βεργαΐζειν. XIII.

STephanus in dictione Βέργη, scribit βεργαΐζειν prouerbio dici, μηδὲν ἀληθὲς λέγειν, id est, nihil dicere quod uerum sit, adagio ab Antiphane Comico Bergæo nato, qui prorsus incredibilia & uana quædam scripserit.

Asson eas ut citius ad exitij terminos peruenias. XIIII.

VErsiculus est Homericus Iliad. lib. ζ et υ ἆσσον ἴθ' ὥς κεν θᾶσσον ὀλέθρου πείραθ' ἵκηαι, qui germana poëtæ sententia cõseruata sic redditur, Propius accede, ut celerius exitij terminos attingas. Cæterũ cum Assus, maritima Lyciæ ciuitas, in edito sita sit promõtorio, ita ut parum tutum sit accedere, Stratonicus Citharista ut Strabo lib. 13 Geograph. scribit (quanquam hoc Nicostrato Citharœdo Stephanus tribuat) festiuiss. ioco dicebat ἆσσον ἴθ' ὥς κεν θᾶσσον ὀλέθρου πείραθ' ἵκηαι. Adagij usus erit, quoties à rebus ijs quæ non absq; periculo comparari possunt, deterremus. Quemadmodum si quis à corruptis sodalitijs, certißima adolescentum pernicie, dehortari

uellet, diceret ἄσσον ἴθι &c.

Thessalus missus. XV.

PAusanias in Grecia Attica, Thessalũ missum, egregie lautum cibũ ita dictum fuisse scribit, quod & Athenæus probat lib. λ. Dipno. ἐυτράπεζοι δ' εἰσὶν ὄντως οἱ θετταλοὶ, καθὰ ὁ ἔριφος φησὶν ἐν πελταστῇ οὕτως, id est, In mensis instruẽdis ualde quàm operosi fuerunt Thessali, unde & Eriphus Comicus in peltaste sic inquit,

τὰ δ' οὐ κόρινθος οὔτε λαῒς ὦ σύρε
οὐδ' εὐτραπέζων θετταλῶν ξένων τροφαί,

Illa uerò non Corinthus, non Laïs ò Syre
Neque item lautorum Thessalorum hospitũ alimẽta.

Idem Athenæus libro ιδ'. Dæpnosophistῶn, Thessalos τῶν ἑλλήνων πολυτελεστάτους uocat.

Animus apud Cauponem. XVI.

ATheneus libro 10. Dipnosoph. ex Platonis Phaone citat, ἐν τῷ καπήλῳ νοῦς, Animus apud Cauponem. Non dissimili forma loquendi dixit Teren. Animus est in patinis, de potoribus qui nulli rei nati sunt, quàm uino ac frugibus perdẽdis, quos Basilius magnus in Commentariolo ad Nepotes, nihil nisi, ut ipse ait, τοὺς μαγείρους ἐπινοοῦντες, id est, Coquos meme agitantes, grauissime coarguit.

βιβλία

βιβλιαίγιϑος. XVII.

Autor magni Etymologici scribit Andreã medicum ab Eratosthene, quòd eius libros furtim exscripserat, βιβλιαίγιϑον fuisse dictum, allusione prouerbialis cognomenti sumpta ab Aegistho qui Clytemnestrã Agamemnonis corruperat. Hoc cognomentum illi præcipue merentur qui aliorum scripta sibi uendicant, suóq; nomine passim inuulgant. Ridiculum profectò hominum genus & ingenij planè obnoxij, quod Plinius ait: qd' mauult in furto deprehendi, quàm mutuum reddere. Demetrius Grammaticus Adramyttenus cognomento, dictus fuit Ixion, quòd Euripidis tragœdiam, quæ inscribitur Ixion clam sublegisset & sibi adscripsisset: quanquàm Laërtius, Suidas, & Athenæus, ita quoque cognominatũ fuisse scribant, q in Alexandria Iunonis statuæ argentea quædã ornamenta detraxisset, siue q Ixionis exẽplo parũ gratus fuerit in Aristarchũ præceptorẽ.

Turbine uersatilior. XVIII.

Suidas ex Aristophane citat, qui dixerit, βέμβικ' οὐδὲν διαφέρειν δεῖ, ἀντὶ τοῦ εὐκίνητον, καὶ εὔστροφον εἶναι δεῖ, id est, oportet nihil à turbine siue trocho differre, pro eo quod est desultorium, agilem, & uersatilem esse oportere, βέμβιξ enim turbo dicitur tanquàm πέμπιξ, παρὰ τὸ πέμπεσθαι ἐλαυνόμενος, ut interpres Sophoclis inquit. Aristophanis interpres in Vespis ita scribit, βέμβιξ γάρ

ἄξυρὸ ξύλινος στρόμβος ἢ ἐργαλεῖον, ὃν μάστιγι στρέφουσιν οἱ παῖδες, unde etiam βεμβικιᾶν τὸ περιστρέφεσθαι. Sic in græco epigrammate Callimachi, οἱ δ' ἄρ' ὑπὸ πληγῆσι θοὰς βέμβικας ἔχοντες ἔστρεφον εὐρείῃ παῖδες ἐνὶ τριόδῳ. Plautus dixit, uersutior rota figulari. Turbinis expeditã agilitatẽ elegãtiß. describit. Ver. lib. 7 Aeneid.

Ceu quondam torto uolitans sub uerbere turbo,
Quem pueri magno in gyro uacua atria circum
Intenti ludo exercent, ille actus habena
Curuatis fertur spatijs, stupet inscia turba
Impubisq; manus, mirata uolubile buxum
Dant animos plagæ &c:

Nil nisi potantes. XIX.

Athenæus libro γ. Deipnosoph. Archestrati nobiliß. uersiculum in potores citat, οἱ πίνουσι μόνον, βατράχων τρόπον, οὐδὲν ἔδοντες, id est, qui ranarum more tantum bibunt, nihil autem comedunt. Apud eundem Athenæum lib. 10. ex sententia Demetrij, qui cognomento Chalcus dictus, συμποσίου ναῦται dicuntur, hoc est, Nautæ symposij, qui poculorum propinatione, nunc ad illum, nunc ad alium deuehũtur: de ijs in Plauti Mercatore quidam dixit, hortatur coquos tanquàm remiges in mari.

In ollis uenari. XX.

Apud Athenæũ ex Menandri Trophonio, Parasitus ἀθάλασσος, ἐν τοῖς λοπαδίοις ἁλίσ-

κεται

κετῃ, tametsi mare nullo unquàm tempore attingat, in ollis tamen egregiam capturam assequitur. Prouerbium in eos competit, quibus nullum uinum gratius est, quàm alienum, qui uere dicuntur κόλακες: sunt enim iuxta Anaxilam Comicum, τῶν ἐχόντων ὀυσίας σκώληκες.

Vltra Herculis columnas. XXI.

HEraclides Ponticus in Allegorijs Homeri, improbos Homerici poëmatis interpretes exigendos putat ὑπὲρ ἡρακλέυς ἐσχάτας στήλας καὶ τὴν ἄβατον ὠκεανοῦ θάλασσαν, id est, ultra extremas Herculis columnas & imperuium Oceanum: quo prouerbio Pindarus etiam utitur Isthmiorum Oda γ. in Melissum. Hoc nostra ætate commode detorseris in sophistas, qui cum ipsi sint omnium ineptissimi, & præ suis senticetis plane nihil sentiant, renascentes tamen utcunque literas opprimere nituntur: ad hæc, recte de bonis literis sentientes, nusquàm non uirulentissime proscindunt. Quis igitur hos Antronios asinos non ablegandos existimet ultra Columnas Herculis, ut ne quid aliud ipsorum imprudentissima imperitia dignius hoc loco dicam?

Quatuor habens capita. XXII.

ATheneus libro 10. deipno. scribit Menandrum de Byzantij uinosis atque temulentis mercatorib. dixisse, τέτταρας κεφαλὰς ἔχων, id est, quatuor habens capita. Siquidem ebrijs omnia gemmata

uidentur. Cuius rei rationẽ reddit Alexander Aphrodisiensis lib. 1. Problem. 121. Et Lactan. de Opificio dei cap. 9. Adagiũ ad eos pertinet qui cum se largius mutarint, sese putant nonnunquam pro uno multa capita gestare.

Vinum lac Veneris. XXIII.

Athenæus ibidem scribit Aristophanẽ uinum ἀφροδίτης γάλα, *id est, lac Veneris dixisse, quòd immodicus uini usus rei Venereæ sit incitamentum. Sic Ouidius, Vina parant animos Veneri. Id quod paßim apud omnes poëtas proditum est.*

Vilior uitiosis pomis. XXIIII.

Athenæus libro γ. *ex Teleclide citat,* φαυλότεροι φαυλίων μήλων, *abiectiores uilibus pomis, de contemptißimis hominibus, quos Plautus dixit, Cassa nuce non emendos.*

Barbam ab ulnis puerorum uellere. XXV.

Lucianus in tragœdia cuì titulus ὠκύπους, πώγωνα τίλλειν κουρέων ὑπ' ὠλέναις, *Barbã uelle à puerorum ulnis, hoc est, inanem laborem suscipere, & perinde nihil profuturum. Nam quod barbæ genus à puerorum ulnis uelli poßit, ego non uideo. Barbam igitur à puerorum ulnis uellunt, qui sumunt inutilem operam, rebus egregie cõmodis paßim prætermissis & neglectis.*

Ocream capiti, tibiæ galeam adaptare. XXVI.

LVcianus in Rhetore, Ironicῶs Rhetorē sic instituit, ἀλλὰ τὸ πρῶτον ἐμπεσὸν, πρῶτον λεγέσθω, καὶ ἢν οὕτω τύχῃ, περὶ τῷ μετώπῳ μὲν ἡ κνημίς, περὶ τῇ κνήμῃ δὲ ἡ κόρυς. Verū ut unūquodque primum inciderit, primo loco dicatur: ad hæc, si fors ita contigerit, fronti quidem ocrea, tibiæ uero galea adponatur. Prouerbium indicat nihil suo loco, sed omnia præpostere fieri. Adagio rursus utitur Lucianus in Commentariolo ὑπὲρ τοῦ ἐν τῇ προσαγορεύσει πταίσματος, id est, de errore compellationis, ὥσπερ ἂν εἴ τις κνήμῃ τὸ κράνος, ἢ περὶ τῇ κεφαλῇ τὰς κνημῖδας ἐπιδήσαιτο. Sallustius in bello Iugurthino præposteros homines uocat, qui maiorum acta, & Græcorum militaria præcepta tum primum legunt, quando iā consules facti sunt. Nam gerere, quàm fieri, tempore posterius est. Plinius scribit, Oryges esse contrario pilo, & ad caput uerso uestitos, ita reperias quosdā homines, qui nihil amēt, nisi quod sit præposterum.

Chorus domesticus. XXVII.

LVcianus in eodem Rhetore χορὸν οἰκεῖον, Chorum domesticum prouerbialiter appellat Conductitios laudatores. Ita Cicero in secundo de Oratore, stultitiæ suæ quàmplurimos testes domestico præconio conducentis. Idem in 3. Verrina, mercenarium procemium appellat.

Archilochi Vulpes. XXVIII.

BAsilius Magnus in Commentariolo ad Nepotes, καὶ τῆς ἀρχιλόχου ἀλώπεκος τὸ κερδαλέον τε καὶ ποικίλον ζηλώσωμεν, Archilocheæ uulpis uersutã atque uariam calliditatẽ imitemur. Adagium in eos dicitur qui pro re nata consilium expeditissime capiunt, quẽadmodum Archilochus in Apologis à se scriptis uulpem ubique callidissimam introduxit. Autore Philostrato in Iconib. cap. de fabulis: meminit eius rei & Ammonius in libello de differentijs uocum, dictione αἶνος.

Vt templorum sacra XXIX.

AVlus Gellius Noctium Atticarum libro 17. cap. 11. Nisi qui Grammaticorum noua instituta, ut τεμένων ἱερὰ obseruant. Templorũ sacra uocat prouerbialiter, rem quam anxie et tanquàm religione quadam astricti colimus. Veluti si quis dicat senum consilia ut templorum sacra esse conseruanda: Sophistas impurissimas artes suas (nam artes ipsi uocant, quæ ne tertiæ quidem artium partes existimandæ sunt) non aliter atquè templorũ sacra defendere.

De summo pectore. XXX.

IDem libro 17. cap. 13. Non me autem præterit dicere aliquem posse de summo pectore, nihil esse in ijs uerbis negotij. Idem lib. 5. cap. 1. hoc prouerbio usus est, de summo pectore, hoc est, uerbis impræmeditatis.

ditatis & inconsultus. Homerus Iliad. libro γ scribit Vlyssem ex intimis pectoris penetralibus uerba deprompsisse,

ἀλλ' ὅτε δὴ ῥ' ὄπα τε μεγάλην ἐκ στήθεος ἵει.

Cato Censorius dicere solebat, autore Plutarcho, Τὰ ῥήματα τοῖς μὲν Ἕλλησιν ἀπὸ χειλέων, τοῖς δὲ Ῥωμαίοις ἀπὸ καρδίας φέρεσθαι, Græcis quidem uerba ex labijs, Rhomanis autem ab ipso corde proferri.

In montes offendere. XXXI.

Augustinus de Ciuitate dei libro 8. cap. 16. tanta enim homines impij cæcitate in montes quodammodo offendunt, résque oculos suos ferientes nolunt uidere. In montes offendere dicuntur prouerbio, qui tam prodigiose cæcutiunt, ut non uideant id quod sit & maximum & perinde apertißimum, Vergil. in 11. dixit, Ante oculos intérque manus sunt omnia uestras, & Homerus de re compertißima, Odiß O

χερσὶν ἀμφαφόωντο καὶ ὀφθαλμοῖσιν ὁρῶντο.

Et manibus contingunt, & oculis ipsis intuentur,

Ambrones. XXXII.

FEstus pompeius scribit Ambrones turpis uitæ homines prouerbio fuisse dictos, Adagio ex hoc euentu nato, Siquidem Ambrones gens Gallica, cum subita maris inundatione suas sedes amisissent, rapinis

pinis & prædationibus se suósque alere cœperunt, eos postea Marius deleuit. Eius rei locupletißime meminit Plutarchus in Mario.

Miseriorem quàm panus puerum XXXIII.

Nonius Marcellus, Prouerbium citat ex Nouij optione, qui me miserum miseriorem reddidit quàm panus puerum. De grauißima molestia commode dicetur. Panus enim tumor est inguinum, ex formæ similitudine sic uocatus: hoc autem morbi genus ægrius patiuntur pueri.

Loricæ gladius. XXXIIII.

Cornelius Tacitus in dialogo de Oratorib. Loricæ gladius, in acie non firmius munimentum. Adagij usus est quoties summum præsidium indicamus. Neq; multum ab hoc discrepat quod aiunt, millus cani. Loricæ nulla est utilitas, nisi gladij etiam usus accesserit: ueluti si quis dicat, Loricæ gladiũ non esse firmius munimentum, quàm græcæ literæ latinas adiuuent & promoueant.

Contenti simus hoc Catone. XXXV.

Svetonius Trãquillus in Augusto, Augustus quotidiano sermone quædam frequentius usurpabat, ut cum hortaretur ferenda esse præsentia qualiacunque essent, dicebat contenti simus hoc Catone, hoc est, præsentem rerum cõditionẽ, quoniam aliter fieri

non

 109

non poteſt, æqui boniq; conſulamus. Ita Cicero libro 4. epiſtolarum ad Atticum, plus unus Cato poterit quàm omnes quidem iudices,

Senator absq; prouocatione, Legatus ſine mandatis. XXXVI.

Cicero libro 3. de Legibus, ſed quæro quid hac re ſit turpius, q̃ ſine prouocatione Senator, Legatus ſine mandatis. Adagia ſunt egregie uenuſta, de ijs qui cum nihil auctoritatis habeant, nullis deniq; ciuilibus muneribus fungãtur, uolunt tamen, ut conſueuit imperioſum hoc hominum genus, primi eſſe in omni loco et tẽpore: ad hæc ingenerata quadam inſolentia nihil non ſibi tribuunt. Nemo autem ignorare poteſt, ex iureconſultorum et hiſtoricorum ſententia prouocationes ad Senatũ fieri ſolitas, quãquàm lege à Publicola lata ut Liuius libro 2. ab urbe condita docet, priſcis Romanorum temporib. prouocatio à magiſtratibus ad populũ erat. Cæterũ quod ad Adagiũ pertinet, nemo Legatus eſſe poteſt, qui nõ reipublicæ ſuæ legitimis mãdatis inſtructus atq; aliò miſſus ſit. Idem in 13. Philippica inquit, Senator uoluntarius lectus ipſe à ſe, de ijs qui ſe negotijs alienis ad miniſtrandis etiam non acceſiti ingerunt.

Quaſi theſaurum Draco. XXXVII.

Cicero in 13. Philippica, qui domini patrimonium circumplexus, quaſi theſaurũ Draco, de eo qui rẽ incredibili ſolicitudine cuſtodiat, cuiuſmodi ſenes

auaros

auaros describunt Comici. Dracones dicuntur ἀπὸ τ̃ δέρκεσθαι, quod est uidere. Clarissimā enim dicuntur habere oculorū aciem, qua ex causa incubantes eos thesauris custodiæ causa finxerunt antiqui, Autore Festo Pompeio. Meminit & Artemidorus libro Onirocriticῶν α.cap.ιγ.

Ara. XXXVIII.

LAtini scriptores paßim aram uocant prouerbio summum & imcomparabile præsidium, & locum qui uice cuiusdam inuiolati sit asyli. Terent. in Heauton. Nec Aram nec precatorem. Cicero pro Roscio Comœdo, Ad domum eius tanquàm ad Aram confugit. Idem in quarta Verrina, Aram legum, & in 14. Philippica, Aram uirtutis appellat. Idem libro 3. de natura Deorum, quod uos cum facere non potestis, tanquàm in Aram confugitis ad deum. Plaut. in Mostellaria, ad Aram confugisti, Ouid. lib. 4. trist.

Vnica fortuna Ara reperta meis.

De Ara misericordiæ apud Athenienses instituta diximus abunde in Scholijs Demonactis Lucianici.

Hostibus eueniat. XXXIX.

VEtus est uerbum, ea quæ sint extrema & omniū perniciosißima, hostibus imprecari. Id qđ ex optimorum autorum testimonio iam planū faciam, Terentius in Heauton. Isthuc nostris inimicis fiet. Idem in Enuch. Vtinam sic sint qui mihi male uolunt.

lunt. Vergil.lib.3.Georg.

Dij meliora pijs, errorémque hostibus illum.

Horatius libro 3.*Carminum Oda* 27.

Hostium uxores puerique, cæcos
Sentiant motus orientis austri.

Ouidius,

Hostibus eueniant conuiuia talia nostris.

Idem in 3.*de arte.*

Hostibus eueniat tam fœdi causa pudoris.

*Idem lib.*3.*Fastorum.*

Eueniat nostris hostibus ille color.

*Idem lib.*3.*Elegiarum.*

Eueniat nostris hostibus ille pudor.

Idem lib. 2.*Elegiarum.*

Hostibus eueniat uacuo dormire cubili.
Hostibus eueniat uita seuera meis.

Propertius.

Hostibus eueniat lenta puella meis.

Serenus Sammonicus.

Sed fortuna potens omen conuertat in hostes.

Homerus Odyss. ρ. *de hostibus.*

Τοὺς Ζεὺς ἐξολέσειε πρὶν ὑμῖν πῆμα γενέσθαι.

Nicander in Theriacis,

ἐχθρῶν που τέρα κεῖνα καρήασιν ἐμπελάσειε,

hoc est, inimicorum equidem illa capitibus accidant. Max.Tyrius, Sermon. 30. *aurum hostium ceruicibus imprecatur* . Demosthenes in *Epistola de blasphemijs Theramenis* οἱ θεοὶ τούτῳ ἄδικον βλασφημίαν εἰς

ἂψ εἰς κεφαλὴν τῷδε λέγοντι τρέπωσι. *Virg. in 8. de Mezentio.*

Dij capiti illius generiq; referuent.

Agamemnon de Troianis *Iliad. lib.* δ.

σὺν σφῇσιν κεφαλῇσι γυναιξί τε καὶ τεκέεσσιν.

Amisthenes cuidam delitias laudāti, ἐχθρῶν παῖδες *inquit delicatè uiuāt, auctore* Laërtio. *Marius, ut* Plu*tarchus in eius uita narrat,* Byorigi *Cymbrorum regi se in dimicationem prouocanti, Nunquàm inquit* Romanorum *mos fuit ut pro prælio adeundo consiliarijs hostibus utantur. Huc pertinet quod* Stobæus *scribit de* Aristotele, ἀριστοτέλης θεασάμενος νεανίσκον κατωφρυωμένον, μηδὲν δὲ ἐπιστάμενον, νεανίσκε ἔφη, οἷος μὲν δοκεῖς αὐτὸς εἶναι ἐγὼ γενοίμην, οἷος δὲ τῇ ἀληθείᾳ ὑπάρχεις, τοιοῦτοί μοι οἱ ἐχθροὶ γένοιντο. Aristoteles *cum adulescentē elatiore supercilio superbientem, at prorsus in nulla re doctū esse cerneret,* Adulescens *inquit, qualem equidem tu temetipsum esse credis, talem ego me optarim esse: at qualis es reipsa, tales mihi hostes eueniant.* Memorabile *uerbum est, quod extat apud* Plutarchum *in* Pyrrho, Ciceronem *de* Senectute, *&* Valerium Maximum *lib. 4. cap. 3. in hunc modum,* C. Fabritius *cum apud regem* Pyrrhū *legatus esset, ac à* Thessalo Cynea *audiret* Athenis *quendam esse, qui se sapientem profiteretur, atq; diceret omnia quæ faceremus ad uoluptatem esse referenda, id ex eo audientes* Manius Curius *&* T. Coruncanus *optare solebant,*

bant, ut id Samnitibus, ipsiq; Pyrrho persuaderetur, quo facilius uinci possent, cum se uoluptatibus dedidissent, unde & Iuuenalis Satyra, 15. dixit,

Adde quòd & facilis uictoria de madidis, &
Blæsis, atque mero titubantibus.

Certe Valerius Maxi. libro 9. cap. 1. dubitat, an perniciosius sit à uoluptatibus an ab hostibus capi. Addam unum hoc Plutarchi ex Commentario quomodo audiendi sint adulescentibus poëtæ, Τιμοθέῳ μὲν γὰρ ἄδοντι τὴν ἄρτεμιν ἐν τῷ θεάτρῳ, μαινάδα, θυιάδα, φοιβάδα, λυσσάδα, κινησίας εὐθὺς ἀντιφωνήσας, τοιαύτη σοι θυγάτηρ γένοιτο. Cretenses etiam ut indicat Valerius Maxi. libro. 7. cap. 2. cum acerbißima execratione aduersus eos quos uehementer oderunt uti uolunt, ut mala consuetudine delectētur optant.

Ad gentiles & agnatos deducendus. XL.

VArro libro de re rustica 1. cap. 2. qui salubrem locum negligit, mente est captus, atq; ad agnatos et gentiles deducendus. Meminit et Columella in 1. Quando igitur hominem mota mente furere significamus, ad agnatos et gentiles esse deducendū dicimus. Nam ex placitis iureconsultorum, furiosi et prodigi licet maiores uigintiquinq; annis sint, in curatione sunt agnatorum, ex legib. XII. tabularum.

Cantilena ex scholis XLI.

CAntilena ex scholis, prouerbio dicitur res nugatoria ac planè nullius utilitatis, cuiusmodi A.

Gellius

Gellius scholica nugalia uocat. Cice. lib. 1. de Oratore, Neque ex scholis cantilenam requirunt. Ita diuus Hie*ronymus in* Proœmio 8. *libri Cõmentariorum in* E*saiam, Testamentum autem, inquit, Grunnij* Corocottæ *Porcelli decantant in scholis puerorũ agmina cachinnantium. Idem aduersus Rufinum, Quasi non Cyrrhatorum turba Milesiorum in scholis figmenta decantent, & testamentum suis cachinno membra concutiat. Quoniam autem hoc loco tanquàm aliud agentes, testamenti Grunnij porcelli mentionem fecimus, admonitum uolumus optimum quemque lectorem ne putet hoc esse γνήσιον huius porci testamentum qđ quidam annis superioribus, nescio quibus admixtis ineptißimis ineptijs, deprauatum edidit. Mihi certe non placet hoc hominum genus quod rebus antiquis aliquid pro sua libidine solet adijcere, cum illæ germanam suam gratiam prorsus amittant, si quid aut addideris aut detraxeris. Proinde nos hoc testamentum egregie festiuum, ut à matre, hoc est, ab antiquißimo exemplari, Moguntiæ descripsimus; citra fraudem inuulgabimus.*

Ro*scius.* XLII.

F*Estus Pompeius testatur à Roscio consummatißimmo, Roscios fuisse dictos, qui in arte sua essent perfecti. De Roscio Cicero lib. 1. de Oratore, Itaque hoc est iam diu consecutus ut in quo quisque artificio excelleret, is in suo genere Roscius diceretur.*

tur. Idem in Bruto de claris Oratorib. Et in scena esse Roscium intelligat. Idem in 2. de Oratore, Soleo sæpe mirari eorum impudentiã qui agunt in scena, gestũ spectãte Roscio: quis enim sese cõmouere potest cuius ille uitia nõ uideat? De Cicerone cũ Roscio in exprimẽdis sentẽtijs certãte, meminit Macrob.

Conchas legere. XLIII.

Conchas legere prouerbio dicuntur, qui ad animum remittendum nonnunquam ad ludicra quædã sese demittunt. Ita Cicero in 2. de Oratore, Sed tamen ita narrare solet Sceuola, Conchas eos ad Caietam, & Lucrinum legere consuesse, & ad omnem animi remißionem ludumq; descendere. Hic scio non defuturos qui me dicant etiã gignere prouerbia, qui si uelint, hoc Angelo Politiano rescribãt, qui prouerbio nominatim et apposite usus est in Miscellan. ca. 77. Atque eius uiri autoritas apud me longe sanctior est quàm ut metuam ab eius incomparabili eruditione uel latum digitum discedere. Valerius Maximus libro 8. cap. 8. de Scipione & Lælio, Ita animi quoque remißioni communiter acquiescebant. Constat nanq; eos Caietæ & Laurenti uagos, littoribus conchulas & calculos lectitasse.

ἀπάλαιστροι XLIIII.

Apalæstri prouerbio dicuntur incõpositi, & in aliqua arte parũ exercitati homines. Ci-

cero in Oratore pfecto, Itaq; qualis eorũ motus quos ἀπαλαίστρους Græci uocãt, talis eorũ mihi uidetur oratio, qui nõ claudũt numeris sẽtẽtias. Id qđ Quintilia. in 9. attigit. Rursus Cicero libro 1. de legib. ubi de Antipatro loquitur, Habuitq; uires agrestes ille quidem atq; horridas, sine nitore ac Palæstra. Significat autẽ Palæstra, ut Budæus admonet, decẽtiam illã qua status, motus flexusq; corporis, ac õnes õnino habitus uenustatẽ quãdã leporẽq; præseferũt, quã qui nõ didicerũt, uere dicũtur ἀπάλαιστροι. Eiusdẽ rei Cicero meminit libro 1. de Oratore, et in Bruto, de Demetrio Phalereo. Aliter dixit Pindarus in Nemeis, ἀπάλαιστρος ἐν λόγῳ de eo qui sit inuictæ eloquẽtiæ.

In Plauti Comœdia Mœchus. XLV.

AVlus Gellius noctiũ Atticarũ libro 1. cap. 7. Ne ut in Plauti comœdia Mœchus, ita in Ciceronis oratione solœcismus esset manifestarius: apđ Plautum in Caßina, senex adulter aperte ab uxore deprehenditur. Proinde quod est apertiß. & nemini non cognitũ, manifestius esse dicimus, quàm in Plauti comœdia mœchum.

Caput tegere XLVI.

PLautus non uno loco dixit, adeò nudo & aperto capite, hoc est, ita perfricta frõte, quòd qui rubore suffundantur, caput atque faciem obtegere consueuerint. Vlysses apud Homerũ in cõuiuio Alcinoi

noi Demodocũ canentẽ audiẽs, caput operit. Odyß. θ.
ταῦτ᾽ ἄρ᾽ ἀοιδὸς ἄειδε περικλυτὸς, αὐτὰρ ὀδυσσεὺς
πορφύρεον μέγα φᾶρος ἑλὼν χερσὶ στιβαρῇσι
κὰκ κεφαλῆς εἴρυσσε, κάλυψε δὲ καλὰ πρόσωπα.
Sic de Telemacho Odyß. λ.
χλαῖναν πορφυρέην ἄντ᾽ ὀφθαλμοῖσιν ἀνασχών.
Seneca de uita beata, luxuriatur etiã inopto capite. Ita Quintus Calaber lib. 14. Paralipomenων de Helena,
καὶ ῥα καλυψαμένη κεφαλὴν ὑπένερθε καλύπτρης
Meminit & Petronius Arbiter,
Execratus aniculæ insidias, caput operui.
Aul. Gellius libro 19. cap. 9. Permittite mihi quæso operire pallio caput, quod in quadam parum pudica oratione Socratem fecisse aiunt. Locus extat apud Platonẽ in Phædro. Sic & capite tecto dicimus, quoties uerecunde & reuerenter aliquid tractamus: meminit Theophrastus in libello cui titulus, Characteres.

Subula leonem excipere. XLVII.

PRouerbio utitur Seneca libro undecimo epistolarum in fine: cuius usus est, si quãdo rem periculi plenam leuibus admodum & infirmis præsidijs depellere uolumus. Subula leonem excipit, qui frigidis rationibus fortißima argumẽta cõuellere nititur.

In eodem ualetudinario iacere. XLVIII.

DE ijs dicitur qui eodẽ periculi genere et communi malo implicantur. Prouerbio utitur

Seneca libro tertio epistol. Non *sum tam improbus ut curationes æger obeam, sed tanquàm in codē ualetudinario iaceam, de communi malo tecum colloquor, remedia cõmunico.* Cor. Tacitus *in dialogo de Oratorib. Qui in eodem ualetudinario hæc ossa & hanc maciem probant.*

Deos absentes testes facit. XLIX.

PLautus *in Mercatore, Deos absentes testes memoras, qui ego istbuc credam tibi? prouerbiale de eo qui cum summa confidentia strenue mentiatur. Sic Aiax de Vlysse apud Ouidium,*
sua narrat Vlysses Quæ sine teste facit. Et Iuuenalis,
Solus enim hoc Ithacus nullo sub teste canebat.

Gallinaceus Euclionis. L

AVsonius *in præfatione Gryphi de ternario numero, Gallinaceum* Euclionis *prouerbio dixit, qui soleat omnia diligentißime perquirere & inuestigare, ne puluisculo quidem relicto, donec id inuenerit quod exquisita cura conquisierat.*

Sapientes sunt qui ueteri uino utuntur. LI

QVod Plautus *in Casina de ueteri uino dixit, hoc ad omnis antiquitatis commendationem pertinet.* Homerus *certe uetus uinum, diuinam potionem appellat Odyß.* β:

ἐν δὲ πίθοι οἴνοιο παλαιοῦ ἡδυπότοιο

ἕστασαν

ἴσχαμ, ἄκρατον, θεῖον ποτὸν, ἐντὸς ἔχοντες.

Ouidius 2. de arte,

Qui properant, noua musta bibāt, mihi fundat auitū
Consulibus priscis condita testa merum.

Sapientiß. certe sunt existimādi, qui scriptoribus antiquis utuntur, non ijs quos præpostere ueteres uocant, quos uappæ uerius et fæci q̄ uino cōparaueris. Gnathæna, siue ut alij Phryne, ut est apud Athenæum libro 13. ἐπιδόντος δέ τινος οἶνον ἐν ψυκτηριδίῳ μικρὸν, καὶ εἰπόντος ὅτι ἑκκαιδεκαέτης, μικρός γ' ἔφη, ὡς τοσούτων ἐτῶν. Pindarus in Olympijs Oda. 9. αἴνει δὲ παλαιὸν

Nodus gordius. LII.

PRouerbium de re prorsus inexplicabili dicitur, Ausonius ad Paulinum,

Ocyus illa iugi fatalis soluere lora
Pellæum potuisse ducem reor abdita opertis
Principijs, & utroq; caput celantia nodo.

Idem in præfatione Bissulæ, Nec tu Alexandri Macedonis peruicaciam supergressus, qui fatalis iugi lora cum soluere non posset abscidit. Qu. Curtius in exordio libri tertij, Alexāder urbe in suam ditionē redacta, Iouis templum intrat, uehiculum quo Gordium Midæ patrē uectum esse constabat aspexit, cultu haud sanè à uilioribus uulgatisq; curribus abhorrens. Notabile erat iugū astrictū pluribus nodis in semetipsos implicatis & celantibus nexus. Incolis deinde affir-

mantibus editam esse oraculo sortē, Asiæ potiturum qui inexplicabile uinculum soluisset, cupido incessit animo eius sortis implendæ. Nequaquam *igitur luctatus cum latētibus nodis, Nihil, inquit, interest quomodo soluantur, gladioq; ruptis omnibus loris, oraculi sortem uel elusit uel impleuit.*

Etiam uetus arbustum transferri potest. LIII.

S*Eneca libro.* 13. *Epistolarum, Aegialus paterfamilias dicebat etiam uetus arbustū trāsferri posse. Adagiū est, omnē tādē ætatē posse ad optimā quāq; uiuēdi rationē trāsferri et accōmodari, quādo et senex* Cato *græcas literas didicit. Ita* ꝗ *uerissimum sit hoc Publianum,* Nulla *est sera ad bonos mores uia.*

Campana superbia. LIIII.

A*Vlus* Gellius *noctium Atticarū libro.* I. *cap.* 24, *Epigramma* Neuij *plenum esse Campanæ superbiæ scribit.* Sic *autem habet,*

Immortales mortales si fas foret flere,
Flerent diuæ Camenæ Neuium poëtam.
Itaq; postquàm est orchio traditus thesauro,
Obliti sunt Rhomæ lingua latina loquier.

Campanā supbiā uocat arrogantē insolentiā et insolentissimā arrogantiā, quo nomine male audiunt Cāpani apud ueteres. Cicero in oratione post reditum in senatu, Capuæ ne te putabas, in qua urbe domiciliū quondā superbiæ fuit, esse consulē? Idē de lege

Agraria contra Rullũ, Superbia Capuæ nata: et rursus, Campani semper superbi, bonitate agrorũ, magnitudine fructuũ, salubritate aëris, et pulchritudine regionis. Ex hac copia nata illa arrogantia, quæ à maioribus nostris alterũ cõsulẽ postulauit. Idẽ, Itaq; illã Cãpanã arrogãtiã atq; intolerãdã ferociã ratione & consilio maiores nostri ad inertissimũ & desidiosissimum ocium perduxerunt. Liuius Decad. 1. lib. 9. scribit esse Campanis ingenitam superbiam. Rursus de Campanis Decad. 3. lib. 5. sic inquit, Inde ingens ferocia superbæ suopte ingenio genti creuit.

Surculum defringere. LV.

SVrculum defringere dixit Cicero in tertio de Oratore, aliquid ex disciplina quapiam mutuò sumere, sicuti perpetuò omnes artes alternis quibusdam præsidijs indigent, sic dicens, sed ut ex iure ciuili surculo defringendo usurpare uideantur: extat apud Ciceronem libro secundo de Oratore, festiuissimus iocus Siculi Pacuuij, cui cum familiaris quidam quereretur, qui diceret uxorem suam suspendisse se de ficu, Amabo te, inquit, da mihi de ista arbore quos seram surculos.

Lacinia obtinere. LVI.

CIcero in tertio de Oratore, Nam illud alterum genus, quod est temporibus, locis, reis definitũ obtinent, atq; idipsum Lacinia. Lacinia tãtum

obtinere dicuntur, qui rem non integram intelligunt aut assequūtur. Plautus in Asinaria de amica amantem ægre dimittente, Lachrymantem lacinia tenet. Politianus in epistola ad Donatum prouerbiali Ironia dixit de hospite quem uideamur nolentes & inuiti dimittere, Væ hominis togæ, uæ lacinijs

Clausis thesauris incubare. LVII.

C*Lausis thesauris incubare dicuntur qui rem quidem poßidēt, cæterum nec uti norunt, neq; frui possunt. Quintili. in x, Qui autē scierit, quo sint quæque modo dicenda, nisi tanquam in procinctu paratum quidem ad omnes casus habuerit eloquentiam, uelut clausis thesauris incubabit. Est autem sapientis uerbum, Thesauri abstrusi & absconditæ sapientiæ nullam esse utilitatem.*

Ad arculas sedere. LVIII.

I*Dem Fabius lib. 12. Qui uelut ad arculas sedēt & tela agentibus subministrāt. Ad arculas sedere cōmode dicuntur qui rerum agendarum alijs tanquā formulam quandam præscribunt: sedent etiam ad arculas qui planè nihil possunt nisi perpetuò libris adhæreant, à quibus si uel tātulum abstracti fuerint, nihil est quod amplius præstare poßint. Quemadmodum autem scōbris in aqua sulphureus color est, extra qui cæteris, ita & hoc hominum genus donec libris suis adhærescere permittas, egregie doctum existimes,*

postq̃

postquã ab arcula semoueris, hoc est, libros ademeris, idem esse cum imperitißimis quibusq; deprehẽdas. Antisthenes *cum quidam illi familiaris ingenti cum dolore quereretur, quòd commentarios suos amisisset,* ἔδει γὰρ ἔφη ἐν τῇ ψυχῇ αὐτὰ, καὶ μὴ ἐν τοῖς χάρταις καταγράφειν, *decebat, inquit, illa animo potius quàm chartis inscripsisse.*

Teucrum Pacuuij ediscere. LIX.

C*Icero in I. de Oratore, Mallem ediscere* Teu*crum* Pacuuij*: de re magni negotij, & in qua conficienda oporteat ingentem laborem insumere.* Pacuuij *Teucrum sæpe citat* Nonius *Marcellus: est autem uerisimile, poëma hoc fuisse arduũ et ex pari difficile, quod memoriæ non facile mandari potuerit.*

Musas hortari ut canant. LX.

A*Vsonius in epistol. ad Symmachum, eiusmodi prouerbialia scitamenta, quibus significamus nos eum inhortari qui sua sponte atq; adeò non rogatus in negotium incumbat, elegãter expreßit, Musas hortari ut canant, maria ut effluant, auras ut uigeant, ignes ut caleant.*

O *domus antiqua.* LXI.

P*Rouerbiale est quando non minus exitialem q̃ ingentem rei immutationem significamus, uelu ti si optimo principi peßimus succederet, commode di*

ceres,

ceres, O domus antiqua, heu quàm dispari dominaris domino. Cice. lib. I. de officijs, Odiosum est enim quando à prætereuntibus dicitur, O domus antiqua &c. Huc allusit idem in secunda Philippica, O tecta ipsa misera quàm dispari domino, quànquã quomodo iste dominus? sed tamen quàm à dispari tenebãtur?

Nerui & artus sapientiæ sunt non temere credere. LXII.

IN oratione Qu. Cice. de petitione consulatus, citatur sententia Epicharmi, mirum nisi prouerbialis, Nerui et artus sapientiæ sunt non temere credere. Nemo citius fallitur, quàm qui temere credit, nemo uerò rectius iudicat q̃ qui re prius ex omni parte comperta atque explorata iudicat: qui celerius credunt quàm rem inuestigauerint, non semel & se & alios in maximum discrimen adduxerunt. Verbum hoc cumprimis nobile quum ad omnes pertineat, præcipue tamen principes officij sui commonefacit, qui si temere crediderint, & se atque suos inæstimandis malis inuoluent.

E scurra facilius diues q̃ paterfamilias fit. LXIII.

CIcero in oratione pro Quintio, Vetus est, de scurra facilius diuitẽ quàm patremfamilias fieri posse. Prouerbium ad improbos & desperatæ probitatis homines pertinet, qui nihil non prius asse=qui, quàm ad bonam frugem redire, possunt. Patrem familias

familias antiquitas integrum & inculpatæ existimationis uirum intelligit. Diuitias autem non semel assequuntur qui sunt omnium perditissimi. Sic Euripides *apud* Athenæum *lib. δ. deipnosoph.*

μὴ πλοῦτον εἴπης, οὐχὶ θαυμάζω θεὸν
ὃν χὠ κάκιστος ῥαδίως ἐκτήσατο.

Demetrius *auctore Seneca libro quarto natural. quæstionum, cuidam libertino potēti dicebat, facilem sibi esse ad diuitias uiam quo die bonæ mentis pœnituisset.* Maxi. Tyrius *sermone 30. putat eum facile posse magnam pecuniæ uim conquirere, qui semel omnem honestatem abiurauerit. Adagij nominatim meminit* Romanus *Aquila in commentario de figuris.*

Lacuna. LXIIII.

Cicero *in quarta* Verrina, *Vt illam rei familiaris* Lacunam *implerent.* Lacunam *dixit prouerbiali metaphora, acceptam in re familiari perniciem. Sic &* Gellius *libro primo cap. tertio,* Lacunam *famæ appellat, quando recta existimatio turpitudine aliqua admissa læditur. Cicero lib. duodecimo epist. ad* Atti. *de* Cœlio, *Vide quæso ne qua* Lacuna *sit in auro, hoc est, tacitum & non intellectum detrimentū. Eiusmodi metaphoris fœliciter usus est Cicero, quando in orationibus subinde uocat gurgitem uitiorum, sentinam urbis, strumam ciuitatis, scopulos reipublicæ, uulturios paludatos, nuntios pegasos, uoraginem patrimonij, insaturabile abdomen,*

ex uepre

ex uepretulis extractā nitedulā: sed & Antitheta in oratione apud cūdum posita prouerbiales formas re sipiunt, ut in negotio sine periculo, in otio cum dignitate, in conuiuio sobrius, in sobrietate facetus, honores sine ambitione, diuitiæ sine fastu, copia sine luxuria, & reliqua eius generis infinita.

Securim inijcere. LXV.

CIcero pro Murena, Quam te securim putas iniecisse petitioni tuæ? Securim inijcere prouerbiali metaphora dicuntur qui dispendium afferunt, qui præpediunt in eo quod assequi cupias, aut rem in apertum discrimen adducunt: ita suæ petitioni securim inijcere dixit, qui ipse suam petitionem aliquo incommodo labefactarit. Idem pro Plancio, Quam grauiorem potuerunt reipublicæ infligere securim? infligere reipublicæ securim dixit qui eam maximo magno malo læserit. Plautus in Mostellaria, pilum inijcere dixit. Iuuenalis *in* 10. *Satyr.*

Impacta securis cædit.

Vnguis in ulcere, ulcus. LXVI.

IDem pro domo sua ad pontifices, & tu in hoc ulcere tanquam unguis existens. Vnguem in ulcere uocat rem molestiss. quæ cum magno dolore uix ferri possit. Non dissimili prouerbio Plato uocat Vlcus, rem molestijs infinitis plenā, & quæ semper aliquid habeat de quo possis queri, sic dicens in Axiocho,

ἀλλ᾽

ἀλλ' ἡ γεωργία γλυκύ, δῆλον, ἀλλ' οὐχ ὅλον ὥς φασιν ἕλκος, ἀεὶ λύπης πρόφασιν εὑρισκόμενον; id est, uerum dulcis est agricultura, est sane, nonne tota tamen quod aiunt ulcus est, semper paratam doloris habens causam? ita Sophocles in Antigone, γένοιτ' ἂν ἕλκος μεῖζον ἢ φίλος κακός.

Equus Troianus. LXVII.

EQuum Troianum prouerbio dicimus tacitas insidias & paucis intellectam imposturam. Sic enim Cicero non semel usus est, pro M. Cœlio. An Equus Troianus fuerit, qui tot inuictos uiros muliebre bellum gerētes tulerit? Pro Murena, Intus, intus inquam, est Equus Troianus à quo nunquam me Consule dormientes opprimemini. Et in 2. Antoniana, in huius me consilij societatem tāquam in Equū Troianum includi cum principibus non recuso. Cæterum Equi Troiani descriptio ex Homero & Virgilio notior est, quàm ut hic recēseri debeat. Macrobius scribit Cincium in suasione legis Fanniæ seculo suo obiecisse, quòd porcum Troianum, hoc est, inclusis etiam alijs animalibus grauidum mensis inferrent.

Ex fastis euellendi. LXVIII.

CIcero pro Publio Sestio prouerbio utitur, Nimirum improbos & contaminatæ uitæ homines quos monstra uerius & pecudes dixeris ex fastis esse euellendos, hoc est, memoriam eorum esse penitus

abolendam

abolendam, & nullo unq̃ tempore mentionem eorum esse faciendã. Quemadmodum Atheniẽses publico decreto sanxerunt, ne unq̃ nomina fortißimorum iuuenum Harmodij et Aristogitonis, qui libertatis recuperandæ gratia Hippiam Tyrannum interficere adorsi erãt, indere liceret, autore Gellio lib. 9. cap. 2.

Sanæ corporis parti scalpellũ adhibere. LXIX.

PRouerbij usus est, quoties aliquid præpostere fit, & eo loco præsidium adhibetur, ubi minime opus fuerat. Ita Cicero pro Sestio, non ea est medicina cum sanæ parti corpo̅ris scalpellum adhibetur.

Bambalio. LXX.

CIcero in 3. Antoniana, Bambalio quidã pater, homo nullo numero, nihil illo cõtemptius, qui preter hæsitantiam linguæ stuporemq́; cordis, cognomen ex contumelia traxerit. Bambalionem abiectiß. hominem appellat, quem non minus turpe corporis filum, quàm impura oratio deformet. βαμβάλειν apud Hesychium est τοῖς χείλεσι τρέμειν, labijs tremere. βάμβαλ\ Phryges pudẽdam corporis partem appellant, à qua & Bãbalio dictus uideri poßit. Frãciscus Philelph. in Saty. Pogiũ Bambalionis cognomento notauit.

Saga sumere. LXXI.

Saga sumere, saga parare, ad saga ire, dixit Cicero in 6. Philippica, & in alijs compluribus locis

pro eo quod est sese ad certamen accingere, usus est & Velleius Paterculus lib. 2. Vtq; ad saga iretur, hoc est, ut omnes sese ad bellum pararent.

Ratio apparet, argentum ὤιχετ᾽. LXXII.

PRouerbij usus est, quoties significamus, nos optime quidem rationes confecisse, sed reliqua cõsumpsisse, ita quòd cum rationibus paria facere nequeamus. Plautus in Trinummo, Ratio quidem hercle apparet, argentum ὤιχετ᾽, id est, abijt, exceßit, non extat. Terentius in Phormione, Non ratio, uerùm argentum deerat. Cicero in Pisonem, Perscriptis rationibus secum ipse caput sinistra manu perfricans cõmurmuratus sit, Ratio quidem hercle apparet, argentum ὤιχετ᾽. Huic adagio non dißimile est cuius meminit Aristophanes in Nebulis, ὥσπερ περικλέης εἰς τὸ δέον ἀπώλεσα. Siquidem Pericles quũ Astyanacti Lacedæmoniorum duci pecuniam daret, ut ex Attica, quam bello infestabat, discederet, reddens impendiorũ rationẽ, nec aperte uolẽs magistratibus rem ostendere, ita respondit, εἰς τὸ δέον, hoc est, in rem oportunam & neceßariam, quanquã interpres Aristophanis huius responsionis diuersas causas afferat.

Calcei Sicyonij. LXXIII.

Ὑποδήματα σικυώνια, Calcei Sicyonij quẽadmodũ et Stephanus meminit, prouerbio dicũtur de re pulchra quidẽ, sed quæ uirũ parum deceat. Cicero

in

in 1. de Oratore, ubi de Socrate loquitur, Quin etiã cum ei scriptam orationẽ disertus orator Lysias attulisset, quã si ei uideretur edisceret, et ea pro se in iudicio vteretur, non inuitus legit, et cõmode scriptã esse dixit: sed, inq̃t, ut si mihi calceos Sicyonios attulisses, nõ uterer, quàmuis essent habiles & apti ad pedem, quia non essent uiriles, sic illam orationem disertam sibi & oratoriam uideri, fortem & uirilem non uideri. Athenæus libro quarto meminit saltatores in conuiuijs Sicyonijs esse usos. Nam σικυώνια, tantum pleriq; Græci uocant eiusmodi effœminatũ calceorũ genus. Lucianus in Rhetore, ἡ ἐμβὰς σικυώνια πίλοις τοῖς λευκοῖς ἐπιπρέπουσα, id est, Solea Sicyonia albis umculis ornata. Lucretius in quarto de delicatiß. mollicie scribens,

Languent officia, atq; ægrotat fama uacillans,
Vnguenta, & pulchra in pedibus Sicyonia rident.

Festus Pompeius citat hunc uersiculum Lucilij,

Et pedibus læua Sicyonia demit honesta.

Prouerbio usus est & Picus ad Hermolaum Barbarum libro 9. Epistolarum Ang. Politiani.

Cogitato quàm longa sit hyems. LXXIIII.

CAto de re rustica, Cogitato quàm lõga sit hyems. Vetus hoc rusticum uerbum merito debet allegi in classem adagiorum: significat autem et frugaliter & parce uiuendum esse, ne nobis id contingat quod à formicis audiũt cicadæ apud Aesopum,

Aesti

Aestate cecinistis, hyeme igitur saltate. De sumptibus moderandis extat apud Graecos elegans Epigramma titulo Luciani,

ὡς τεθνηξόμενος τῶν σῶν ἀγαθῶν ἀπόλαυε,
ὡς δὲ βιωσόμενος φείδεο σῶν κτεάνων.
ἔστι δ' ἀνὴρ σοφὸς οὗτος, ὃς ἄμφω ταῦτα νοήσας
φειδοῖ καὶ δαπάνῃ μέτρον ἐφηρμόσατο.

Quos uersus nō ineleganter uertit Thomas Morus.

Tanq̄ iam moriturus partis utere rebus,
Tanquā uicturus denuò parce tuis.
Ille sapit qui perpensis his rite duobus,
Parcus erit certo munificusq; modo.

Huc pertinet hoc Lucretij libro quinto,

Diuitiae grandes homini sunt uiuere parce
Aequo animo: neq; enim est unq̄ penuria parui.

Et Claudianus,

Viuitur exiguo melius, natura beatis
Omnibus esse dedit si quis cognouerit uti.

Fasces submittere. LXXV.

Fasces submittere prouerbiali metaphora dicimus, alicuius auctoritati, eruditioni, ingenio, siue sententiae ingenue cedere. Cice. in Bruto de claris Oratorib. Cum tibi aetas nostra iam cederet, fascesq; submitteret. Plinius citra metaphoram extulit libro septimo cap. xxx. Cn. Pompeius cōfecto Mithridatico bello intraturus Posidonij sapiētia clari domum, fores percuti de more à lictore uetuit, et fasces licto-

rios ianuæ ſubmiſit, is cui ſe oriens occidénſque ſubmiſerat. Valerius Publicola, cum poſſet imperij ſummi, id eſt, conſulatus iure uti agẽdo cum populo, faſces tamen maieſtati populi Romani ſubmiſit, hoc eſt, à ſe lictores tantiſper abire iuſsit quoad concionatus eſſet, quæ res illi perpetuam gratiam conciliauit, ut autor eſt Liuius in ſecundo.

Ad inferos proficiſci. LXXVI.

ARtemidorus libro Onειrocriticῶν β. cap. ξ. καὶ οἱ παλαιοὶ τοὺς μακρὰν ἀποδημίαν ἀποδημήσαντες, εἰς ᾅδου πορεύεσθαι ἔλεγον, *ueteres eos qui longiorem profectionem ſuſcepiſſent, ad inferos proficiſci dixerunt, quemadmodum eos ex inferis rediſſe dicimus, qui præter omniũ expectationẽ conualeſcunt aut conſeruantur. Cicero in Bruto dixit ab inferis teſtes excitare. Euſtathius in Dionyſij Peribegeſin prouerbiũ citat* εἰς πόντον ἀπελθεῖν, *in pontum abire, perinde ac ſi dixeris in præſentariam perniciem.*

Tritones piſcinarum. LXXVII.

CIcero *libro ſecundo epiſtol. ad Atticum, Erit nebulo iſte cum ijs dynaſtis in gratia, non modo de Cynico conſulari, ſed ne de iſtis quidem piſcinarũ tritonibus poterit ſe iactare. Tritones piſcinarũ adpellat, qui ob potentiã aut aliã præſtabilem facultatem in republica, partes aliorum ſibi uendicant.*

Pygmæum imponere
Colosso. LXXVIII.

PHilostratus in sophista Nicete, prouerbio dixit, Pygmęũ imponere Colosso, hoc est, rem minutam & abiectam, amplißimam efficere. Cicero dixit arcem facere ex cloaca.

In cauea minus bene canit luscinia. LXXIX.

IDem in Scopeliano dixit, in cauea minus bene canere lusciniam: quo prouerbio commodè utemur, si quando significamus, libertatem esse rem inæstimabilem, & ingenia libera rebus omnibus agendis esse accommodatiora. Homerus Odyß. libro ϛ. scribit, Iouem omnibus seruis dimidiam animi portionem abstulisse, cuius et Plato in sexto libro de legibus meminit, ἥμισυ γὰρ τ' ἀρετῆς ἀποαίνυται εὐρύοπα Ζεὺς ἀνέρος. εὖτ' ἄν μιν καταδούλιον ἦμαρ ἕλησιν.

Latrunculis ludere. LXXX.

SEneca festiuißime dixit latrunculis ludere, de ijs qui sese decipiunt mutua uerborum captione. Latrũculorũ ludus ex Ouidio et Martiali notißimus est.

Laureolam in Mustaceo quærere. LXXXI.

CIcero lib. quinto epistolarum ad Atticum, Venit interim Bibulus, credo uoluit hac appellatione nobis esse par, in eodem Amano cœpit Laureo-

lā in mustaceo quærere. Prouerbio significamus aliquem in re minima multum gloriæ quærere. Plinius scribit libro.15.cap.30.ex sententia Pōpeij Lenæi, Laurum mustaceis subijci solitam, quæ ob id cognomento uocaretur Mustacæ.

Bos armenta. LXXXII.

PRouerbium *indicat unūquenq; sua quadam ingenerata uoluptate teneri, atq; ea præcipue sequi, quæ similitudine quadam commēdatiora fiant. Cice.lib. 7. epistol. ad Atticū, ut bos armenta, sic ego bonos uiros aut eos quicunq; dicentur boni sequar, etiamsi ruent.*

Pennas incidere. LXXXIII.

PEnnas *incidere prouerbio dicimus, imminere potestatem, aut arrogantiam reprimere. Ita Cicero lib. quarto episto. ad Atti. qui mihi pennas inciderant, nolunt easdem renasci: metaphora ab auibus desumpta, quæ pēnis incisis nequeūt se altius tollere.*

Mures migrauerunt. LXXXIIII.

SIc *dicimus prouerbio quando grauißimā ruinam aut præsentem calamitatem imminere significamus. Cicero libro decimoquarto episto. ad Atticum, Tabernæ mihi duæ corruerunt, reliquæ rimas agunt. Itaque non solum inquilini, sed mures migrauerunt. Plinius lib. octauo capite uigesimooctauo de prognosticis*

sticis animalium, ruinis imminentibus musculi præmigrant, aranei cum telis primi cadunt.

Problema Archimedeum, LXXXV.

Cicero libro duodecimo epistolarũ ad Atticum, πρόβλημα ἀρχιμήδειον uocat quæstionẽ reconditam & implicatam, quæ à nemine uel à paucis intelligi poßit. Idem libro septimo ad Atticum, rem abditiß. numero Platonis obscuriorem uocat. Vitruuius libro nono capite tertio scribit Archimedem si quid abstrusum & multo labore quæsitum, uix tandẽ inuenisset, solitum exilire gaudio & currentem identidem exclamasse, εὕρηκα εὕρηκα, id est, reperi tãdem reperi. Exemplum incredibilis & nunquam intermißi studij Archimedis recẽset Plutarchus in commentariolo, utrum seni sit administranda respub. ἀρχιμήδην δὲ τῇ σανίδι προσκείμενον ἀποσπῶντες βίᾳ καὶ ἀποδύοντες ἤλειφον οἱ θεράποντες, ὁ δ᾽ ἐπὶ τοῦ σώματος ἀληλιμμένου διέγραφε τὰ σχήματα.

Byßina uerba. LXXXVI.

Plutarchus in Apophtheg. παρύσατις ἡ κύρου καὶ ἀρταξέρξου μήτηρ ἐκέλευσε τὸν βασιλέα μέλλοντα μετὰ παῤῥησίας διαλέγεσθαι βυσσίνοις χρῆσθαι ῥήμασι, hoc est, Parysatis Cyri et Artaxerxis mater, iubebat eũ qui regem liberius esset alloquuturus Byßinis uti uerbis. Byßina uerba uocat quæ

nitorem habeant cum grauitate mixtum, immo qui & commonendi asperitatem, iucundo quodam cādore, atq; adeò niuea quadam facilitate condiant. Aristoteles etiā præcipit cum principibus aut rarißime aut iucundißime colloquendum esse.

Computatorum digiti. LXXXVII.

C*Omputatorum digitos eleganti prouerbio dicimus qui uarijs & incertis fortunæ casibus obnoxij sunt. Plutarchus in Apophtheg.* ὀρόντης ὁ βασιλέως ἀρταξέρξου γαμβρὸς ἀτιμίᾳ περιπεσὼν δι' ὀργὴν καὶ καταγνωσθεὶς ἔφη, καθάπερ οἱ τῶν ἀριθμητικῶν δάκτυλοι, νῦν μὲν μυριάδας, νῦν δὲ μονάδα τιθέναι δύνανται, οὕτως αὖ καὶ τῶν βασιλέων φίλους νῦν μὲν δύνανται, οὕτως αὖ καὶ τοὺς βασιλέως φίλους νῦν μὲν τὸ πᾶν δύνασθαι, νῦν δὲ τοὐλάχιστον, *hoc est, Orontes Artaxerxis regis gener, cum ob iracundiā, honorato loco excidisset, Quemadmodum, inquit, Arithmeticorum digiti, nunc myriades, nunc autem unum tantum significant, ita regū quoq; amici siue purpurati, nūc omnia, nunc autē nihil omnino poßunt. Laërtius hoc Soloni tribuit.*

Terram uideo. LXXXVIII.

P*Rouerbium est cumprimis elegans, quoties significamus nos habere certißima præsidia, ad hæc portum quendam tranquillitatis nactos esse. Cicero libro 2. epistolarūm ad Atticum, Cupio istorum naufra*

naufragia ex terra intueri. Plautus in Menæchmis, ex alto terrã aspicere uoluptas est nautarum, Homerus Odyssea O.

ὅντω τὴν δέ τε γαῖαν ἐγὼν ἴδον ὀφθαλμοῖσιν.

Rursus Odyss. ψ. Natantes terram cum summa lætitia aspicere, ut ex Plauto iam ostendi.

ὡς δ' ὅτ' ἂν ἀσπασίως γῆ νηχομένοισι φανήῃ etc.

Quod Statius lib. septimo Thebaid. ita reddidit, dulcis medij de gurgite ponti Respicitur tellus.

Et libro secundo Theb .

Nec minus hæc læti trahimus solatia quàm si
Præcipiti conuulsa noto, prospectet amicam
Puppis humum &c.

Cicero de Senectute, quæ mihi quidẽ tam iucunda est, ut quo propius ad mortem accedam quasi terrã uidear uidere, aliquandóq; in portum ex longa nauigatione esse uenturus. Plautus in Mercatore, atq; equidẽ iam me censebã esse in terra, id est, in loco tuto, & tranquillo. Qu. Curtius in quarto, Haud secus q̃ profundũ æquor ingressi, terrã oculis requirunt. Diogenes autore Laërtio cum in prolixiorem librũ incidisset, ac legendo tandẽ ad finem peruenisset, Bono, inquit, estote animo uiri, nam terrã aspicio. Prouerbio usus est et Cice. p Murena et Plutar. in Antonio.

Neq; remi neq; uenti. LXXXIX.

Cicero in 1. Philippica, prouerbialiter dixit, Neq; remi neq; uenti, de ijs qui omnibus omnium

 præ

præsidijs destituti sunt. Siquidem Homerus nauigationem adiuuare dixit,

πρῶτα μὲν εἰρεσίῃ, μετέπειτα δὲ καλλιμὸν οὖρον.

Et Odyß.Δ. οὐ γάρ οἱ παρὰ νῆες ἐπήρετμοι καὶ ἑταῖροι, *neq; remiges, neq; socij. Idẽ de prospera nauigatione Odyssea.γ.* φέρων ἄνεμός τε καὶ ὕδωρ. *quod Virgilius ita reddidit,*

Prosequitur surgens à puppi uentus euntes.

Quantum pedes nostri poßunt. XC.

SOcrates Platonicus in Gorgia, præcipit intemperantiam esse fugiendam ὥς ὅσι ποδῶν ἡμῶν, *quantum pedes nostri possunt, hoc est, omnibus uiribus. Homerus Iliad. libro υ.*

ἀλλ' ὅσον μὲν ἐγὼ δύναμαι χερσίν τε ποσίν τε.

Vita Charadrij, XCI.

PLato in Gorgia Charadrij uitã intelligit hominis intemperantis, qui nunq̃ expleri poßit, & in quem omnia influunt ut rursus effluant, ut Seneca dixit. Ita Socrates loquitur, χαραδριοῦ τινὰ ἂν σὺ βίον λέγεις, *Charadrij quãdam uitã refers. Charadrium autem Thëodorus apud Aristotelem uertit rupicem siue hiaticolam: nam ut interpres Aristophanis in Auib. docet,* ὠνοματοποίηται τὸ ὄρνεον παρὰ τὸ ταῖς χαράδραις διατρίβειν, *auis hæc ita dicta est quòd hiatus & terræ uoragines incolat. Itidem et intemperantes & incontinẽtes homines qui nunquàm*

expleri

expleri poſſunt, perpetuò ganearum nidorem ſequũtur, & nepotum proſeuchas incolunt. Suidas citat aliud prouerbium ex Didymo, χαραδριὸν μιμούμενος, id eſt, Charadrium imitans, de ijs qui ſeſe occultare ſoleant. Siquidē auem hanc uendentes, occultare conſueuerunt, ne prius emptori proſit quàm ſit uendita. Nam regio morbo laborãtes quamprimum Charadriũ aſpexerint cõualeſcunt. Plinius hoc ictero aui tribuit libro xxx. capite undecimo.

Muſca eſt. XCII.

NOn ignoro paraſitos etiam Muſcas appellari, uerũ in aliam ſententiã. Plautus Muſcam eleganti prouerbio dixit hominē mirifice curioſum, qui nihil nõ exquirat atq; penetret. Sic in Mercatore, Muſca eſt meus pater, nihil poteſt clam illũ haberi. Nec ſacrum nec tam prophanum quicq̃ eſt quin adſit ibi illico.

Mittere lineam. XCIII.

PLautus in Moſtellaria, Nón ego ita extemplo meum oſtendam ſenſum, mittam lineam. Metaphora à pictoribus deſumpta, lineam mittere dicuntur, qui rem tantum adumbrant & coniecturis quibuſdam inquirendam proponunt. Siquidem ex linearum ductu, iuſtum etiam picturæ artificium diſcimus. Vnde uerſiculus ille paßim celebratur, Linea quæ ueterem longe fatçatur Apellem.

Nullus

Nullus aleator sapientior. XCIIII.

PLautus in Rudente dixit, nullus aleator te sapientior est, de homine uersutißimo, & qui pro re nata facile poßit consilium capere. Cæterũ aleæ ludus tanquam probrosus interdictus erat apud ueteres, id quod Cicero in 2. Phili. & Plutarchus περὶ δυσωπίας indicant, & Horatius inquit,

Et uetita legibus alea.

Literatus. XCV.

PLautus in Casina, si hic literatus me sinat. Literatũ uocat hominẽ abiectiß. stigmatis inustum, & ut Cicero atque Valerius dixerunt, notis threicijs compunctum, sed & cicatricibus deformatum ut iure consulti scribunt. Ita Plinius libro 18. cap. 3. uocat inscriptos uultus. Philippus Macedo Alexandri magni pater militis ingrati frontem literis insigniri iußit, ut ex ijs tanquam ingratitudinis indicijs ab omnibus con temptibilis haberetur.

Indoctior q̃ in Tragœdia comici. XCVI.

PLautus in Pœnulo, quin ædepol sum indoctior quàm in Tragœdia comici. Prouerbium indicat summam in aliqua re agenda imperitiam: quemadmodum enim in Tragœdia comici, ita & in cõmœdia tragici minus præstare possunt. Laërtius in Xenocrate, & Valerius Maximus libro quarto cap. tertio, rationẽ reddunt quamobrem poëtæ præstent, etiam in

pedestri

 125

pedestri oratione scribenda: Cæterum qui pedestri oratione scribunt, si quando poëticæ partes sibi uendicare uelint, nihil planè posse consequi.

Ad perpendiculum. XCVII.

AD perpendiculum Cicero dixit, de eo quod amußitatè & inculpatè compositum sit. Gellius libro 20. cap. primo, dixit in librili perpendere. Varro de re Rustica libro primo cap. sexto, Cãpum ad libellam æquum uocat, qui sit ex omni parte & prorsus æquabiliter planus. Plinius etiã libro 36. cap. 25. ad libellã exigere dixit. Plinius iunior libro octauo epistolarum ad Colonem dixit, Pari libra, pro eo quod est æquabili iudicio & pari censura, Vitruuius lib. 7. dixit ad regulã respõdere, hoc est, exactißime cõpetere et quadrare. Metaphora à structuris sũpta.

Volsellis pugnare non gladijs. XCVIII.

VArro lib. quinto de lingua latina prouerbiali uerbo utitur, Volsellis pugnant non gladijs: quo commode possumus uti uel aduersus eos qui parum uiri sunt, nempe qui Volsellis ita sint uulsi iuxta sententiam Ciceronis, ut nec unicum pilum boni uiri habeant, uel in eos qui prorsus infirmis argumentis utantur. Cæterum de Vulsis corporibus in Demonacte Luciani abunde diximus.

Rectis an inclinatis hastis. XCIX.

LYsander apud Plutarchum in Apophthegmatis, cum per agros Bœotiorum agmen duceret, atque

atque dubitaret cui tandem parti illi adhærerent, misit ad eos interrogans, an per eorum regionem ὀρθοῖς τοῖς δόρασιν ἢ κεκλιμένοις, *id est, erectis an inclinatis lanceis proficisci posset.* Nimirum *an ut amico siue ut hosti isthic sibi transeundum esset.*

Fortes in tabula. C.

PLutarchus *in Apophth.* Laconicis, ἐπεὶ δὲ ἰδών τις ἐν πίνακι γραπτῷ λάκωνας ὑπὸ ἀθηναίων σφαττομένους, ἔλεγεν, ἀνδρεῖοι γε ἀθηναῖοι, λάκων ὑποτυχών, ἐν τῷ πίνακι, εἶπεν, *Quidam cum in tabula picta* Lacones *uideret ab* Atheniẽsibus *interfici, atque ob id diceret, fortes equidem Athenienses sunt,* Lacon *forte fortuna incidens subiecit,* Et *in tabula quidem: fortes autem in tabula sunt qui fictitia fortitudine passim sese uenditant, cæterum cum ad serium certamen peruentum est, tum non milites sed planè mulieres esse uideas.* Docti *quidem in tabula sophistæ sunt, uerùm ubi eos excusseris, quàm nihil nisi* Antronios *asinos, aut siquid ijs rudius, aut impolitius dici poßit, inuenias.*

Nondum omnium dierum Sol occidit. CI.

E*Legans adagio est quo Philippus apud Liuium utitur decad. quartæ, libro nono, Nondum omnium dierum solem occidisse, quando significamus finem rei nondum apparere, ad quem adhuc multis & incertis periculis peruentendum sit.*

Etiam

Etiam inter uepres rosæ nascuntur. CII.

AMmianus Marcellinus lib. decimosexto, cum de Entherio Eunucho loqueretur, sic inquit, Sed inter uepres rosæ nascuntur, & inter feras non nullæ mitescunt. Hoc geminum prouerbium ostendit in omni hominum genere, quantumuis peruerso ac deplorato, reperiri tamen aliquot bonos uiros & qui moribus minime sint aspernādis. Gregorius theolog. in uita Athanasij dixit, φύεσθαι καὶ ἐξ ἀμπέλου βάτον, id est, nasci etiam è uite rubum, hoc est, ex optimo parente nonnunquā pessimum filium.

Rhomæ quoque homines moriuntur CIII.

IDem decimosexto, Is ipse interrogatus quid de Rhoma sentiret, id tantum sibi placuisse aiebat, quòd didicisset ibi quoque homines mori: prouerbium significat ineuitabilem esse mortem, quòcunq; tandem secesseris, id quod eleganter extulit Martialis,

Nullo fata loco possis excludere, cum mors
Venerit, in medio Tybure Sardinia est.

Ne Sannione domi relicto CIIII.

IDem libro decimoquarto, Agitant familiarium agmina, tanquā prædatorios globos post terga trahentes, ne Sannione quidem, ut ait Comicus, domi relicto. Adagium ex Eunucho Terentiana dicitur in

eos

eos, qui cum in publicum prodeunt, magnifico & frequenti comitatu delectantur, quo potentiores esse uideantur. Eiusmodi multos in principum aulis inuenias, qui paßim seruorum et comitum multitudinem contrahant, quum apud ueteres, ut Athenæus docet, & Apuleius in prima apologetica meminit, præstantiß. quique Rhomani, paucitate famulitij, sic enim ille inquit, gloriati sint. M. Antonius octo seruos habuit. Manius Curius cum duobus tantum calonib. uteretur, pauciores seruos habuit, quàm triumphos. Marcus Cato tres tantum seruos in Hispaniam ex urbe secum duxit. Idem autore Plutarcho quinque tãtum seruos in militia habuit, quod & de Scipione Aemiliano Plinius scribit, cum duobus tantũ seruis, siquando etiam ad reges mitteretur, esse usum.

Tunc canunt cycni, quãdo tacuerint graculi. CV.

B*Asilius magnus in epistola ad Celeusium,* ἐγὼ δὲ παροιμίαν ἐρῶ, μάλιστα μὲν ἀληθῆ, μάλιστα δὲ σώτουμ\, ὅτι τότε ἄσονται κύκνοι, ὅταν κολοιοὶ σιωπήσωσιν. *Prouerbio locus est, tum doctis oportunum esse, ut de bonis rebus q̃ possunt eruditißime disserant, quãdo imperitis prius tanquã aqua & igni interdictum sit ne loquantur. Eiusmodi dißimilitudinum plures prouerbiales formulas Ausonius ad Paulinum eleganter expreßit,*

Si uitulum tauro, uel equum committis onagro,
Si confers fulicas cycnis, & aëdona parræ,

Castane

Castaneis corylos aeques, uiburna cupreßis.

Lamiae turris. CVI.

Quintus Septimius Florens Tertullianus in libro aduersus Valentinianos, Nonne tale aliquid dabitur te in infantia inter somni difficultates à nutricula audisse, Lamiae turres &c. Prouerbium est, de re quae fingitur esse mire formidabilis, cum tamē omni periculo careat: quemadmodū infantibus horribilia de Lamijs nutriculae narrare consueuerūt. Nonius Marcellus et Lactātius lib. I. cap. xxij. diuinarum institutionū, hos uersus ex Lucilio poëta citant,

Terricolas lamias, fauni quas Pompilijq;
Instituere Numae, tremit has, hic omnia ponit
Vt pueri infantes credūt signa omnia abena
Viuere, et esse homines, sic isti haec ōnia ficta
Vera putāt, credūt signis cor inesse & abenis.

De Lamijs & multa & abstrusa quaedam diximus in Lamiam Politiani.

Qualē demēs ille Chlamydē disperdit? CVII.

Tertulianus in lib. de pallio citat ex Menādro Comico, mirū nisi puerbiale, Qualē demēs ille chlamydē disperdit? quod in eos cōmode dicetur, qui rē suā uiui uidētesq; decoquūt, imò q sua spōte sese in maxima magna mala cōijciūt, cuiusmodi plures reperias q cū neq; per se, nec ex alijs sapiāt, nō iā chlamydē tātū, sed et sese ipsos miserādū in modū pdūt.

Locum

Locum in balneis occupare. CVIII.

IDem libro 3.contra Marcionem, Idcirco quasi locum in balneis, ita fidem occupauit. Adagium pertinet ad ambitiosulos, qui primi uolunt esse in omni loco & tempore, qui paßim in omnibus publicis locis primas ambiunt, ac præ cæteris insolentiß. uideri uolunt. Nunc diuites matronæ consueuerunt primum sibi locum in balneis deligere, utinam pari studio ad hæc commendatiore ambitione contēderent, & bonos mores assequi, atque arctam existimationem paulo inculpatius tueri.

Deorum liberi sunt inuulnerabiles. CIX.

PIndarus in Isthmijs Oda.3.in Melißum Thebanum, ἄτρωτοί γε μὲν θεῶν παῖδες, Deorum liberi sunt inuulnerabiles: de potentioribus hoc commodè dicetur qui nusq̃ non euadunt, ut Cicero de nobilibus dixit in oratione pro Quintio, Homines nobiles seu recte, seu perperam facere cœperunt, ita in utroq; excellunt, ut nemo nostro loco natus assequi posset.

In Paro frigida quidem est aqua;
sed pulchræ mulieres. CX.

INterpres Aristophanis in Vespis, Prouerbialem uersiculum citat, nec eius usum ostendit, ἐν δὲ πάρῳ ψυχρὸν μὲν ὕδωρ, καλαὶ δὲ γυναῖκες, Paros habet quidem frigidā aquam, sed formosas mulieres.

lieres. Ego quãtum iudicare possum, existimo prouerbij usum esse siquando significabimus dispendium esse perpetuò compendio aliquo sarciendum. In Paro tametsi frigida sit aqua, uenustas tamen mulierũ hoc quicquid est dispendij, abunde reponit. Quòd si quis è numero doctorum melius nouerit quis adagio locus sit, is candide admoneat, reperturus hominem gratum, tantũ abest ut ingenuis admonitionibus obtemperare nolim.

Bellum cum Protogene mortuo gerere. CXI.

AVL. Gellius libro decimoquinto cap. ulti. scribit Rhodios Demetrio Poliorceti qui tũ eos obsidione cingebat, atq; extra urbis muros memoratiß. illã Ialysi imaginẽ Protogenis manu factam absumere igni parabat, p Legatos ita respõdisse, Quæ, malam, inquiunt, ratio est ut tu imaginem istam uelis incendio ædium facto disperdere? Nam si nos omnes superaueris, & oppidum hoc totum ceperis, imagine quoq; illa integra et incolumi per uictoriam potieris: sin uerò nos uincere obsidendo nequiueris, petimus cõsyderes, ne turpe tibi sit, q̃a nõ potueris bello Rhodios uincere, bellum cum Protogene mortuo gessisse. Hoc prouerbio IOANNES Braßicanus, Pater & præceptor meus amantiß. plurimũ delectabatur: ad eos autem pertinet, qui cum laruis luctantur, & contempta memorabili lege Solonis, mortuos iam cõuitijs insectantur, quod Homerus etiã intellexit dum

inquit, Iliad. libro ω.

κωφὴν γὰρ δὴ γαῖαν ἀεικίζει μενεαίνων.

Et Agamemnon Iliad. η.

οὐ γάρ τις φειδὼ νεκύων κατατεθνηώτων
γίνετ᾽, ἐπεί κε θάνωσι &c.

Et ex eius sentẽtia Virgil. libro undecimo Aneid.
Nullum cum uictis certamen & æthere casßis.

Quantum ubique possunt duo oboli? CXII.

BAcchus apud Aristophanẽ in Ranis, postq̃ acceepisset ab Hercule duos obolos Charonti pro transmißione paludis persoluendos esse subijcit, ὡς μέγα δύναθον πανταχοῦ δὺ᾽ ὀβολώ; *quantum ubique possunt duo oboli? prouerbiali nimirum dicto significans, pecuniam in omni re plurimũ posse: quæ nisi esset, non committerẽtur etiam tot di uersi generis flagitia, ita quòd rectißime dixerit Antiphanes,*

ὁ πλοῦτος ἡμᾶς καθάπερ ἰατρὸς κακὸς
τυφλοὺς βλέποντας παραλαβὼν πάντας ποιεῖ,

Id est, diuitiæ tanquã malus medicus quos acceperint uidentes, excæcare consueuerunt.

Echinus parturiens cunctatur. CXIII.

*E*χῖνος τὸν τόκον ἀναβάλλει, *Echinus partũ pro crastinat. Echini terrestres, quos Erinaceos dicimus, existimantur propter aculeos catulorum suorum partum morari solere, ac deinde aculeatioribus factis catulis*

catulis ægerrime eniti. Vnde prouerbium, Budæo etiam teste, in eos usurpatur, qui subinde uersuram faciunt, hoc est, creditorem mutant, fœnus fœnore soluunt, nomen nomine expungunt, atque illi dum fidem suam ad aliquod tempus labefactari nolunt, ad extremum fortunis omnibus euertuntur.

Cauum pedis ostendere. CXIIII.

Κοῖλον τοῦ ποδὸς δεῖξαι, *Hesychius admonet* ἐπὶ τῶν εἰς φυγὴν ἐξορμώντων, *id est, de ijs dici q̃ sint in fugã uersi, qui pedibus sibi cõsulant. Vt Turnus de Drance apud Virgi. An tibi mauors*

Ventosa in lingua pedibusq́ fugacibus istis
Semper erit?

In nauibus nutritus. CXV.

Plato in Phædro, In nauibus nutritos prouerbialiter appellat homines subrusticos, incõpositos, & ingenio minime liberali, qui nusq̃ inter homines inculpata uita, syncerisq́ moribus ornatos uixerint. Imò qui neque mores mutare suos, neque ferre possint alienos, ut Cor. Tacitus inquit.

Sesquiulysses. CXVI.

Varro Satyras suas Menippeas ferè omnes prouerbialibus titulis inscripsit, quarum et una, cuius meminit Nonius Marcellus, Sesquiulysses inscripta fuit. Sic autẽ ab Vlysse qui mores hominum multorum uidit & urbes, hominem summe astutũ &

ueteratorem planè expolitum appellauit, id quod & Budæo placet libro 1. de asse & eius partibus.

Primas lineas ducere. CXVII.

QVintilianus in 2. & in 4. utitur, eleganti metaphora à pictoribus sumpta, pro eo quod est umbram tantum alicuius rei exhibere, atque obiter tantum, quod intelligi cupias delineare: de linea ab Apelle in Protogenis officina, magna subtilitate ducta meminit Plinius libro 35. cap. 10. Ducit et primas lineas, qui formulam exordiendi negotij præscribit, huius enim metaphoræ uarius usus est.

Prius unda cum flamma redibit in gratiã. CXVIII.

CIcero in 13 Antoniana, de re quæ nullo unq̃ tempore fieri aut contingere poßit. Sic apud Homerum ubi dij pro Troianis & Græcis pugnantes introducuntur, Vulcanus cũ Xantho fluuio, quẽ aliàs Scamandrum appellant, fortißime dimicat, atq; in eum modũ interpretatur & Heraclides Ponticus in allegorijs Homericis, & Didymus in Commentario lib. υ. Iliad. Adagiũ eo libentius apposui quòd omnia ἀδύνατα prouerbialia sint.

Bona salute. CXIX.

CAto in fine 4. capitis de re rustica innuit ueteres in exordijs omnium rerum ea præfatione usos fuisse, Bona salute. Sic in principio concionãdi Rhoma

Rhomani dicebant, quod sit fœlix et faustū: & dijs auspicibus, dijs fauentibus, dijs beneuolentibus, ubiq; sunt protrita.

Si tibi nō molestum, & mihi iucundum est. CXX.

Socrates apud Platonem in Theæteto, siue de sapientia, ἀλλ' εἰ οὕτω, ὦ θεόδωρε σοὶ φίλον, οὐδ' ἐμοὶ ἐχθρόν, φασὶν οἱ παροιμιαζόμενοι, id est, quòd si tibi hoc, ô Theodore, ita charum est, neque mihi displicebit, ut prouerbio dicunt. Hoc unico prouerbiali uerbo, si cōstanter omnes homines uterētur, esset et amicitiæ nomē uenerabilius, et minus etiā malorū in omnibus humanis rebus esse cerneremus: nūc quoniā omnia diuersis & perinde uanißimis opinionibus oppleta sunt, nusquam non reperias quod bonis iucundū sit, improbis esse cumprimis odiosum: de hoc hominū genere loquor qui de cōmuni diuidūdo non amice sentiunt, at seditiose perfidéq; paßim contendunt.

Alexandrinæ delitiæ. CXXI.

Quintilia. in 1. Verba ne Alexandrinis quidem delitijs permittenda, risu et osculo excipimus. Alexādrinas delitias, luxū effœminatiß. & mollißimū appellauit. Alexādrini siqdē apud omnes scriptores hoc nomine male audiūt, quod propter amœnitatē urbis cœliq; clemētiā immodice delicati fuerint. Ammianus Marcellinus lib. 22. Alexādria uertex om

nium ciuitatū, inibi sunt auræ salubriter spirātes, aër tranquillus & clemēs, atq; ut periculū docuit per uarias collectū ætates, nullo penè die incolētes hanc ciuitatē solē serenū nō uident etc. Quàm ex admirabili euētu condita sit Alexandria, docet Stephanus, quæ p excellentiam etiam πόλις dictafuit, ut Athenæ ἄστυ, Roma Vrbs.

Manubrium eripere. CXXII.

PLautus in Epidico, Eripe manubrium è manu. Idem in Aulularia, Exemi è manu manubrium. Manubrium eripere scitiß. metaphora dicūtur qui nocendi causam adimunt, qui uiam omnem obsepiunt qua periculum ipsis imminere uideatur.

Famæ os claudere. CXXIII.

HOc Prouerbio Budæus utitur libro iiij. de asse & eius partibus, Non comprimunt os famæ qui nihil aliud curant, quàm famam arcere. Quòd si uerum est, uulgata quia uera sint, in prouerbium uenire, autore Liuio, quid tandem obstat, quin & ea quæ apud Budæum uirum incōparabilis eruditionis, ac antiquis etiam meritò conferendum, in hāc formam, tamq; speciose dicta reperiuntur, adagijs absolutiß. connumeranda sint? Famæ os cōprimunt, qui tam honeste tamq; integre uiuunt, ut nemo sit omnino qui de ijs aliquid in deteriorem partem loqui poßit. Qui uerò nihil aliud agunt q̃ ut famam, siue ea sit pecuniæ, magistratus, aut alterius gloriolæ consequendæ,

depellant,

depellant, illi certe nullo unq̃ tempore efficient ut non traducãtur, ſimũq; paßim, ut poëta inquit, Incerti fabula uulgi. Huc ptinet quod in Caligulæ uita ſcribit Sextus Aurelius Victor, de quo neſcio an aliqd decuerit memoriæ pdi, niſi forte qa iuuat de principibus oĩa noſſe ut improbi ſaltẽ famæ metu talia declinẽt.

Hac nos deus ipſe ducit. CXXIIII.

HEmiſtichium hoc apud Homerum, non uno loco poſitum καὶ τὶς θεὸς ἡγεμόνευε, præcipuum uſum habet quãdo ſignificamus nos honorifico inſtituto quippiã aggredi, et rationibus neutiquã uulgaribus permoueri. Sic enim et Plato uſus eſt in fine dialogi, qui inſcribitur Crito, ἐπειδὴ ταύτῃ ὁ θεὸς ὑφηγεῖται, id eſt, quoniam hac nos deus ipſe ducit.

Geometriam exercere in cilio. CXXV.

Γεωμετρεῖν περὶ τὸ ἐπισκύνιον, Geometriam exercere in cilio. Iulius Pollux libro v. cap. xv. de mulieribus dixit, quæ formam aſcititijs lenocinijs conmẽdant, quod tãdem ad omnes illos pertinet, qui fucis quibuſdã adulterinis & quod Plautus ait, Exoticis condimentis ſeſe ſuaq̃; uenditant. Prouerbij meminit & Hermolaus Barbarus libro v Corollarij in Dioſcoridem. Dictione γεωμετρεῖν antiqui, ut ex Platone atque Plutarcho colligimus, non tantum in dimetienda terra uſi ſunt, ſed in omni negocio quod exactius et diligẽtius tractamus. ἐπισκύνιον autẽ extraneus ambitus eſt genæ ſuperioris, quẽ antiqui

cilium appellarunt, & ex eo etiam superâlia, in quibus superbia sedem habet, Autore Plinio lib. II. cap. 37. Demetrius Phalereus χαριτοβλέφαρος à uenustate superciliorũ dictus fuit, Athenæo teste libro ιγ. Dipnosoph.

ῥήματα ἱππόκρημνα. CXXVI.

ARistophanes in Ranis appellat ῥήμαθ' ἱππόκρημνα uerba quæ in rupiũ & scopulorũ morem grandia sint, quæ & ἱπποβάμονα uocat, nimirum ita sublimia, tanquam equis uehantur; unde interpres ibidem & Suidas etiam admonent dictionem ἵππος in compositione ad magnitudinem pertinere, quẽadmodũ ἱππόπορνος Aeschini, apud Dioscoridẽ Hipposelinon, & Virgilio nostro in Georg. Hippomanes dicitur. Seneca lib. I. Suasoriarum scribit, Senecionem quendam cognomento Grandionem fuisse dictum, qui nihil nisi grandia dicebat, seruos habere nolebat nisi grandes, & argentea uasa non nisi grandia: atque eò peruenit insania eius, calceos maiores sumebat, ficus non edebat nisi mariscas, omnia grandia probabat &c. Eiusmodi grandionũ hac ætate innumerabilem gregem inuenias, qui res ferè omnes, mole non utilitate solent expendere. Neque uerò quod Cicero dixit optimam esse Demosthenis orationem, quæ sit longißima, et Aristophani poëtæ longiß. quisque uersus Archilochi gratiß, & dulciß. erat, itidem & ego concesserim omnes illos meliores

 132

liores esse libros qui sint grandiores: nam Athenæus libro γ Δειπνοσοφ. memorabile uerbum hoc citat ab exordio, καλλίμαχε ὁ γραμματικὸς τὸ μέγα βιβλίον ἴσον ἔλεγεν εἶναι τῷ μεγάλῳ κακῷ.

Simiæ sanguinem profudisse. CXXVII.

Diodorus Siculus lib. K. scribit in Pithecusis eum honorem haberi Simijs quem Aegyptij canibus tanquam dijs suis exhibeant, uiuere simul cum hominibus, cibum ab ijs absque omni metu capere, parentes isthic liberis suis à Simijs, ut aliæ gentes à dijs imponere nomina: qui simiam occiderint, tanquã impium flagitium designassent, ijs pœnam extremum supplicium esse constitutum, unde etiam prouerbio apud eos dicatur de ijs qui iam occisi & è medio sublati sint, ὅτι πιθήκου αἷμα πεπώκασιν, id est, Simiæ sanguinem eos profudisse.

Ne meas uites lædite. CXXVIII.

Qvando ingenij nostri tenuitatem & libenter & ingenue profitemur, aut labores nostros exiguos cũ summa modestia deprimimus cõmode utemur hoc Theocriti uersiculo ex quinto Idyllio, μὴ μευ λωβάσησθε τὰς ἀμπέλους· ἐντὶ γὰρ ἁβαί, Id est, ne meas uites lædite, sunt enim ualde q̃ teneræ. Et ego à studiosis omnibus, quibus unice desudaui in ijs prouerbiorum Symmictis digerendis, hoc unum & unicum impetrare cupio, ut hanc meam lu-

cubrationem

cubrationem egregie teneram & infirmam, æqui bo niq; consulant, et à maiorum gentiũ autoribus præstantiores etiam fructus, & qui nullam iudiciorum seueritatem, tanquam aduersam aliquam tempestatem reformidare poßint expectent. Prouerbiorum *Symmicta, siue quis latine dicere uelit Miscellanea, pro mediocritate mea, quæ uides, scripsi.* In*scriptionis autem rationem ex optimis quibusq; autoribus mutuatus sum: siquidem* Athenæus *libro* κ. *deipnos.* Erodici *Crateiij, & libro* ιδ'. Aristoxeni *Symmicta citat.* Porphyrius *in quæstionibus* Homericis. κ. *meminit* Philemonis *Symmictων.* Suidas Porphyrij *et* Seleuci *Symmicta citat.* Lucilius Tarrhæus *lib.* I. *Commentariorũ in* Apollonij Rhodij *Argonautica, Symmicta* Seleuci, *& lib.* V. *Symmicta* Simonidæ *nominatim adducit: ab ijs ego inscriptionem accepi, utinam & pari cum eruditione studiosis omnibus aliquando prodeße poßem: quantum autẽ uitæ deinceps* Dei Opt. Max. *uolũtate mihi erit, quantũq; à curãda prorsus offensa et plane deposita ualetudine, mihi dabitur ocium, hoc omne ad eiusmodi bonorũ studiorũ elegãtiora scitamenta conferam, quamobrem etiam præfatus sum me Symmicta hæc scripsisse: quis enim ita p̃fecta eruditione præditus est, qui se quidpiam in hoc commentãdi genere absoluisse, merito gloriari poßit, ubi dies perpetuò diem docet, & quotidie tot boni autores rursus adempti* βιβλιοτάφοις, *tanquam ex inferis existunt, nostroq; maximo bono renascũtur?*

ORNATISS. VIRO D. VDALRIcho Gebhardo I.V. Doctori consumatiß. Domino & amico suo semper obseruando, IOANNES Alexander Braßicanus. S. D.

IAMBLICHVS ille Chalcidensis, præstantiß. inter Græcos scriptores, & parum adhuc uulgatus autor, libro secundo quem inscripsit, τῶν πυθαγορείων ὑπομνημάτων περιεχόντων τοὺς προτρεπτικοὺς λόγους εἰς φιλοσοφίαν, Pythagorica quædam Symbola explicat, quæ cũ inter cætera Plutarchus nec attigerit, nec enarrauerit, neq; apud alios etiam quantum ego quidem sciam, inueniantur, & uere Pythagorica sint, hoc est, & elegantia, & utilitate ex æquo commendata, non potui cõmittere quin & illa adagijs nostris (si quid tamen in ijs nostrum est) adiungerem. In ijs autem explicandis, Iamblichi enarrationem præcipue secutus sum, quã si non erudite, pro mea tamen mihiq; probè cognita mediocritate fideliter expreßi, pauca quædam ubi res ita postulabat, de nostris adijciens. Hoc quicquid est laboris, in speciem quidem exigui, uerùm ipso fructu maximi, tibi debetur, Ornatiß. uiro atque adeò filio tuo BONIFACIO, Adolescenti modestiß. qui si re ipsa præstabit id quod nomine dicitur, & nos de eo iam olim bona spe cõcepimus, ita tibi optimo parẽti mihiq; nescio q̃ bono, certe tali præceptori q nemini malefaciendi

endi autor esse uelim, satisfaciet, ut quod Homerus *Sthenelo suo tribuit, hoc ipse de se suisq; similibus appositissime possit dicere,*

ἡμεῖς τοι πατέρων μέγ᾽ ἀμείνονες εὐχόμεθ᾽ εἶναι.

Debebam equidem humanissimæ tuæ præstantiæ lõge maiora, qui mihi cum omnibus tuis tam benigne facias quotidie, uerùm à malo nomine quando iam aliter soluendo non sim, uel hanc interea quantũuis exiguam portionem æquo animo accipies, tum ubi dies iterum cesserit, curabo ut quicquid tibi debeo(omnia autem debeo) quàm honestissime persoluam. Vale uir optime cum ornatiss. Coniuge, liberisq; tuis omnibus quàm felicissime, et me, quod facis, uere tuum esse credito. Viennæ Anno à nato Iesu M.D. XXIX *Mẽsis* Martij *die* XII.

SYMBOLA
PYTHAGORAE.

Cum templum ingressus sis, reuerenter adorato, neq; quicquam interea quod ad uictum pertineat aut dicas aut facias. I.

ἰς ἱερὸν ἀπιὼν προσκυνῆσαι, μηδὲν ἄλλο μεταξὺ βιωτικὸν μή τε λέγε, μή τε πράττε, hoc est, Cum tēplum ingressus sis, reuerenter adorato, neque quicquā interea quod ad uictum pertineat aut dicas aut facias. Pythagoræ Symbola singula singulis uirtutibus docēdis accōmodata sunt: uerum ut Iamblichus inquit, τὰ πρῶτα εἰς εὐσέβειαν καὶ τὴν θείαν ἐπιστήμην ἐστὶ παρακλητικὰ, id est, prima illa ad pietatem & diuinarum rerum cognitionem ardentiss. quadā adhortatione perducunt. Nam cum omnia quæ ad deum pertinent, pura sint et ab omni mixtione aliena, conuenit omnino ut quod purum in nobis est, purißimo pariter (quod deus est) accommodemus, neque ad diuinum cultum aliquid humanum adducamus: humana siquidem cum diuinis in comparationem neutiquàm uenire possunt, ut cura rei familiaris immodica, rei diuinæ non sit admiscenda: recte itaque Iamblichus,

οὐδὲν οὖν ἄλλο παρακελεύεται ἐν τούτοις ἢ τοὺς λόγους τοὺς ἱεροὺς καὶ τὰς θείας πράξεις μὴ συμμιγνύναι

συμμιγνύναι τοῖς ἀνθρωπίνοις ἀστάτοις ἤθεσι, Nihil aliud hoc Symbolo docetur, quàm sacros sermones & diuina negotia non esse moribus hominum, prorsus incertis & inconstantibus, inserenda.

Ex itineris diuerticulo non est ingrediendum in templum, neque orandum omnino, etiãsi iuxta uestibulũ ipsum tibi transeundum sit. II.

Οὐδὲ πάρεργον οὔτε εἰσιτητέον εἰς ἱερὸν, οὔτε προσκυνητέον τὸ παράπαν, οὐδ' εἰ πρὸ ταῖς θύραις αὐταῖς παριὼν γίνοιο, *id est, ex itineris diuerticulo non est ingrediendũ in templum, neq; orandum omnino etiamsi iuxta uestibulum ipsum tibi transeundum sit. Simile simili cumprimis est appositum. Dijs igitur qui principem omnium rerum potestatem habent, primus etiam cultus & obseruatio debetur, quam si quis ob aliam causam dijs exhibeat, iam inde secundo loco æstimat quod modis omnibus est præcipuum. Ridiculum itaque fuerit nostra quæ lõge contemptiora sunt, primo loco ponere, diuina uerò non aliter atquè quædam additamenta ducere.*

Nudis pedibus sacrifica & adorato. III.

Ἀνυπόδητος θῦε καὶ προσκύνει, *id est, nudis pedibus sacrifica simul ac adorato. Quorũ primũ significat dijs immortalib. eatenus esse sacrificãdũ, quatenus fortunarum nostrarum mediocritas admittat, id quod & Hesiodus indicat in Ergis* καδδύναμιν δ' ἔρδειν ἱέρ' ἀθανάτοισι θεοῖσιν

Ita

Ita Lycurgus apud Lacedæmonios tenuißima sacrificia instituit, ut expeditius faciliusq́; , et perinde etiam frequentius rebus diuinis intenderet, autore Plutarch. in Apophtheg. Alterum indicat, in re diuina facienda, animum esse debere prorsus expeditũ, atq; nullis omnino uinculis implicatum. Est enim Pythagoricorum scitum, Symbolis à corpore mutuatis, ea quæ ad animum pertinent ostendere. Vnde Seruius etiam Virgi lib. quarto Aeneid. huc allusisse putat, cum de Didone inquit,

Vnum exuta pedem uinclis, in ueste recincta.

Et in flaminum Rhomanorum uestibus nullus erat nodus, quod ad hoc Symbolum iam explicatũ ualde quàm appositum est.

De dijs rebusq́; diuinis nihil tam admirabile dicitur quod non debeas credere. IIII.

Περὶ θεῶν μηδὲν θαυμαστὸν ἀπίσει, μηδὲ περὶ θείων δογμάτων, *id est, de dijs atq; adeò de placitis diuinis, nihil ita admirandũ dicitur quod non debeas constanter credere. Symbolum admonet, diuina non esse collatione nostræ imbecillitatis æstimanda. Nam & morborum uarietas, & hospitij tenuitas, ad hæc inconsulta nostra temeritas, meritò nos admonere debebant, nihil hic esse diuturnũ aut perpetuum, atq; eo minus diuinis rebus comparandum. Sed & Mathematis suis, τὸ μὴ ἀπιστεῖν, Pythagorici autore Iamblicho acceptũ ferunt, & hoc Symbolum*

lum ut in alio loco docet Iamblich. προτρέπει μετιέναι καὶ κτᾶσθαι ἐκεῖνα τὰ μαθήματα δι' ἃ οὐκ ἀπιστήσεις οὐκέτι περὶ θεῶν, καὶ περὶ θείων δογμάτων

Linguam coërce, deum imitans. V.

Γλώσσης πρὸ τῶν ἄλλων κράτει, θεοῖς ἑπόμενος, *id est, linguam ante omnia contine, deum imitans. Primum prudentiæ officium est, linguæ suæ imperare, & animi consummata perfectio est, ad exempla diuinæ bonitatis ubique se componere.*

Flantibus uentis echon adora. VI.

Ἀνέμων πνεόντων τὴν ἠχὼ προσκύνει, *Flantibus uentis echon adora,*
καὶ αὐτὸ τῆς θείας σοφίας ἐστὶ γνώρισμα. αἰνίττεται γὰρ ὡς δεῖ τῶν θείων οὐσιῶν καὶ δυνάμεων τὴν ὁμοιότητα ἀγαπᾶν,
Et hoc ad diuinæ sapientiæ cognitionem pertinet. Tacite enim indicat diuinarum essentiarũ & facultatum similitudinem quandã & expressam imaginẽ amandam esse. Siquidem dij immortales ubi prosunt, quæ summa illorum potestas est, hoc certis quibusdã & quasi spiramibus, ut ita dixerim, argumentis ostendunt. Sic interpretatur Iamblichus: quòd si quibusdam longius accersitum esse uidebitur, hoc autori poterunt rescribere.

Omne

, *Omne acutum abs te dimoue.* VII.

Ὀξύδα ἀπὸ σεαυτοῦ ἀπόστρεφε πᾶσαν, *Omne quod acutum sit à te procul amoueas: hoc in Iamblicho subijcitur Symbolo, ignem gladio ne fodito, proinde inquit,* καὶ τοῦτο φρονήσει χρῆσθαι παρακελεύεται, καὶ μὴ θυμῷ. τὸ μὲν γὰρ ὀξὺ τῆς ψυχῆς ὅπερ θυμὸν καλοῦμεν, λογισμοῦ καὶ φρονήσεως ἐστέρηται. ζεῖ γὰρ ὁ θυμὸς ὥσπερ λέβης πυρὶ θαλπόμενος, *Et hoc admonet in omnibus rebus adhibendam esse prudentiam, neq; tantulum quidem esse concedendum iracundiæ. Quod acutũ est in animo,* θυμὸν *appellamus, atq; id à ratione prudentiáq; ualde quàm alienum est. Adhæc iracũdia non aliter efferuescere cõsueuit, q̃ lebes igne calefactus. Sic Homerus Iliad.* φ. ὡς δὲ λέβης ζεῖ ἔνδον ἐπειγόμενος πυρὶ πολλῷ.

In calceum, dextrum præmitte pedem: In podonipitrum autem sinistrum. VIII.

Εἰς μὲν ὑπόδησιν τὸν δεξιὸν πόδα προπάρεχε· εἰς δὲ ποδονιπτῆρα τὸν εὐώνυμον. *In calceum, dextrum præmitte pedem: in podoniptrum autem sinistrum.* εἰς τὴν πρακτικὴν φρόνησιν παρακαλεῖ, τὰς μὲν σπουδαίας πράξεις ὡς δεξιὰς προτίθεσθαι παραγγέλλει τὸ σύμβολον, τὰς δὲ φαύλας ὡς ἀριστερὰς ἀποτίθεσθαι παντάπασι καὶ ἀπορρύπτεσθαι.

Ad prudentiam actiuam adhortatur : nam actiones honestas tanquam dexteriores primo loco collocandas esse Symbolum hoc indicat : Inutiles autem tanquam sinistras relinquendas & omnino abijciendas esse.

Ad lucernæ lumen ne te speculo contempleris. IX.

Παρὰ λύχνον μὴ ἀποπτερίζου, *Ad lucernæ lumen ne te speculo cotempleris. Hæc uere Pythagorica admonitio est, Philosophiæ diligentem operam impendendam esse, neque quicquam credendum Visis illis, quæ per sensus in animos inferuntur (Phantasiæ siquidem aliquam lucem, per comprehensionem efficiunt, sed minime ueram aut naturalem) Sed longe plus esse tribuendum ijs quæ prudentia atque scientia consequimur : ab ijs enim mire splendida, ac minime conficta lux efficitur, quam recte quispiam* τῆς ψυχῆς ὄμμα, *id est, animæ oculum appellauerit, hoc nos exactißime contemplari poterimus, nequaquam autem ex ijs quæ corpore constant & perinde parum etiam stabilia sunt. Quoniam autem de sensibus & Visis hic fit mentio, præstat adscribere uerba Philonis Iudæi ex libro de mũdo,* αἴσθησις μὲν οὖν ὡς αὐτὸ δὴ τοῦ δηλοῖ τὸ ὄνομα εἴσθεσίς τις οὖσα τὰ φανέντα ἐπεισφέρει τῷ νῷ, φαντασία δὲ τύπωσις ἐν ψυχῇ διονεὶ φαοστασία τις οὖσα, *id est, sensus quidem ut ipsum nomen indicat illatio quædam est in mentem eorum quæ apparent et uidẽtur. At Phãtasia sic dicta tanquam* φαοστασία, *Impres-*

sio

sio quædã est in anima &c. Huc pertinet quod Aristotelem frequenter dixisse refert Stobæus, ὥς ἡ μὲν ὅρασις ἀπὸ τοῦ περιέχοντος ἀέρος λαμβάνει τὸ φῶς, ἡ δὲ ψυχὴ ἀπὸ τῶν μαθημάτων, *id est, quemadmodum uisus accipit lumen à circunfuso aëre, sic animus optimis disciplinis illustratur.*

A risu effuso abstine. X.

Ἀκρίτῳ γέλωτι μὴ ἔχεσθαι. *A risu effuso abstine.* δηλοῖ κρατεῖν τῶν παθῶν, *Symbolũ admonet affectus esse summa cura reprimẽdos, & addit* Iamblich. μήτε ἄρα εὐτυχίαις ἐπιχαυνοῦ, μήτε συμφοραῖς συνταπεινοῦ, *quod Ausonius ex sententia* Periandri *ijs uerbis expreßit,*

Dum fortuna iuuat caueto tolli,
Dum fortuna tonat caueto mergi.

Risu autem in affectibus significandis, usus est Pythagoras, *siue quòd in exposito & aperto corporis humani loco, nimirũ in ipsa facie cernatur, siue* q *ipsum etiã hominẽ aliqui* ζῶον γελαστικὸν εἶναι ὁρίζονται.

Iuxta sacrificium ne incidas ungues. XI.

Παρὰ θυσίαν μὴ ὀνυχίζου, *Iuxta sacrificium ne incidas ungues.* περὶ φιλίας δεῖ προτρέπει καὶ τῶν γὰρ οἰκείων, καὶ προσηκόντων ἡμῖν ἐξ αἵματος, οἱ μὲν ἔγγιστα γένους, ὥσπερ ἀδελφοί, καὶ τέκνα, καὶ γονεῖς, ἐοικότες τοῖς μέρεσι ἡμῶν, ἃ περὶ ἀφαιρεθέντα ἄλγημα οὐ τὸ τυχὸν παρέχει, καὶ κολοβοῦσι, οἷον δάκτυλοι, χεῖρες, ὦτα, ῥὶν καὶ τὰ ὅμοια,

Symbolum admonet amicitiam cumprimis esse colendam & conseruandam. Nam familiares & amici nostri & qui nobis sanguinis necessitudine quàm proxime coniuncti sunt, nempe fratres, parentes & nati natorum, & qui nascentur ab illis, rectè comparantur corporis nostri partibus. Quòd si quis illos à nobis auferat, non aliter nos turbari, & ex aliqua parte imminui necessariũ est, quàm si quis abscinderet nostros digitos, manus, aures, nasum & eiusmodi similia: quod autem iuxta sacrificium dixit, amicitiam omni tempore tanquam rem sacram purissime colendam esse intellexit.

Cerebrum ne edas. XII.

Ἐγκέφαλον μὴ ἔσθιε, *Cerebrum ne edas,* σέβεσθαι κελεύει τὸ σύμβολον τὴν τῶν φρονῶν πηγὴν καὶ τὸ τοῦ νοεῖν προσεχέστατον ὄργανον δι' ἧς θεωρίαν τε καὶ ἐπιστήμην, καὶ τὸ σύνολον σοφίαν κτώμεθα, *Symbolum admonet, reuerenter esse colendum omnium sensuum fontem, ac appositiss. intelligendi instrumentum, cuius unius præsidio & peruestigandi rationem disciplinas ac uniuersam tandem sapientiam possidemus. Quis autem ignorat ex philosophorũ placitis* ἐγκέφαλον εἶναι τὸ ἡγεμονικὸν τοῦ φρονεῖν ὄργανον;

Rubrum aliquid ne suscipias. XIII.

Ἐρυθρῖνον μὴ προσλαμβάνου, *Rubrũ aliqd ne suscipias, hoc est,* ἐν παντὶ καθ' ὑπερβολὴν ἐρυθριῶντα

θριῶντα καὶ ταπεινούμενον μὴ ὑποδέχου ἄνθρωπον, In omni negotio uitandi sunt qui uel immodice uerecundi uel nimis demißi animi fuerint.

Aurum habenti ne adhærescas in filiorum generatione. XIIII.

Χρυσὸν ἐχούσῃ μὴ πλησίαζε ἐπὶ τεκνοποιΐᾳ, Aurum habenti ne adhærescas in filiorum generatione, οὐ γυναικὶ λέγει ἀλλ᾽ αἱρέσει καὶ φιλοσοφίᾳ, Non mulieri dicit, sed philosophiæ, aut alicui sectæ: omnium autem quæ in terra reperiuntur constat aurum esse grauißimum, unde per aurum intelligit corpoream quandam, ut ita dixerim, grauitatem, quæ neutiquam in philosophia requirenda est, ubi nihil nisi quod ad animū pertinet inuestigare cōuenit: πλησιάζειν autem οὐ μόνον συγγίνεσθαι ἀλλὰ καὶ συνεγγίζειν δεῖ καὶ πλησίον καθίσασθαι, Non tantum est conuiuere, sed quàmproxime accedere. Symbolum indicat ad ingenij fructum consequendū (quē isthic τεκνοποιΐαν uocat) ea præcipue studia colenda esse, quæ prorsus incorrupta sint, & ad uitæ synceritatem quàmplurimum conducant.

Honora cumprimis figuram & aram, figuram & Triobolum. XV.

Προτίμα τὸ σχῆμα καὶ βῆμα, τὸ σχῆμα καὶ τριώβολον, Honora cumprimis figuram & aram, figuram & Triobolum. Symbolū indicat di-

ſciplinas aßiduè colendas eſſe: nam ijs ceu gradibus ad abſtruſißima quæque perueniri poteſt, quemadmodum gradibus quibuſdã ad aras aſcẽdimus. Quãquã τὸ βῆμα & aram & gradum ſignificet. Addit & Triobolum, frugalitatem commendans & mediocria impendia.

Maluam ſere, ne tamen edas. XVI.

Μολόχην ἐπιφύτευε, μὴ ἔσθιε δὲ, Maluam ſere, ne tamẽ edas. Malua, quam autore Athenæo ueteres Μολόχην, primi autem Athenienſes μαλάχην dixerunt ab emolliendo uentre, quod Plinius etiam docet lib. 20 cap. 21. cum ſole tanquam Heliotropium circumagitur. Cuius rei rationem reddit Theophraſt. de cauſis Plantarum lib. 2. cap. 26. & Columella in Hortulo hoc intellexit,

Et Malache prono ſequitur quæ uertice ſolem. Flos enim humore coacto & quaſi concreto comprimitur, calore autem diffuſo & laxante ſe opera ſolis, aperit, id quod nos in ſcholijs noſtris longe fuſius explicauimus. Symbolum admonet eiuſmodi ſecretas naturalium rerum obſeruationes diligenter animaduertendas eſſe, & quod in malua deprehenſum eſt, in reliquis etiam præcipue in tam amœno huius mundi ſpectaculo conſiderandum eſſe, nimirum in herbis, lapidibus, fontibus, fluminibus, animalibus. Quemadmodum autem malua cum ſole circumagitur, ita & animum atque oculos in alijs etiam deprehendendis circumferre

circunferre cõuenit: deniq; quod addit μὴ ἔσθιε, intelligendũ est, μὴ ἀφάνιζε τὰς τοιαύτας παρατηρήσεις, ἀλλὰ καὶ αὖξε καὶ πληθοποίει δίκην μεταφυτεύοντος, hoc est, Eiusmodi obseruatiões neutiq̃ occultabis, sed multa accessione subinde augeas, in morẽ optimi hortulani, qui transplantatione suos hortulos assidue fœcundiores & locupletiores efficit.

Ab animalibus abstine. XVII.

Ἐμψύχων ἀπέχου, Ab animalibus abstine. Symbolũ hoc τὴν δικαιοσύνην προτρέπει, καὶ πᾶσαν τὴν τοῦ συγγενοῦς ζωήν, adhortatur ad colẽdã iustitiam, et honorẽ omnibus tandẽ, quæ nobis cognata sunt exhibẽdũ, hoc Ouidius lib. 15. Metamorph. ex Pythagoræ sẽtẽtia multis et uere aureis uersibus exeqtur.

De pythagoricis rebus absque lumine ne loquaris, XVIII,

Περὶ πυθαγορείων ἄνευ φωτὸς μὴ λάλει, De Pythagoricis siue diuinis rebus absq; lumine ne loquaris, περὶ πάντων μὲν τῶν ἐν τῇ ζωῇ καλῶν ἡγεμόνα νοῦν προΐστασθαι προσήκει, μάλιστα μὲν οὖν περὶ πυθαγορείων δογμάτων. ταῦτα δὲ ἄνευ φωτὸς οὐχ οἷόν τέ ἐστι γνῶναι, In omnibus ijs rebus, quæ sunt in hac uita pulchræ et honestæ inueniendis, explorãdisq́;, mẽtem ipsam tanquã ducem adhibere conuenit, præcipue uero in cognoscendis Pythagoricis placitis, quæ nisi animum intenderis & tanquam lumen aliquod adhibeas, nequaquam intelligi possunt. Finis

M. GRVNNII COROCOTTAE POR celli testamentum uenerandæ antiquitatis gemma quædam, cuius etiam diuus Hieronymus Tomo v. pag. 72. ad Eustochium in viij. Commentariorum Esaiæ προοιμιάζ, & aduersus Rufinum, Tomo iij. pag. 92. nominatim meminit, per IOANNEM Alexandrum Braßicanum, iureconsultũ, ex antiquo exemplari Dominicalium patrũ apud Moguntiã bona fide descriptũ, et in gratiã IOAN. SticKeli adolescẽtis optimi, suiq; cõsanguinei chariß. recens ab addititijs nugis asseriũ, & q̃ purißime fieri potuit inuulgatum.

. Grunnius Corocotta Porcellus Testamentũ fecit: qđ quoniã manu mea scribere nõ potui, scribendum dictaui. Magirus coquus dixit, ueni huc Euersor domus, Soliuersor fugitiue Porcelle, ego hodie tibi uitã adimo. Corocotta porcellus dixit, Si qua feci, si qua peccaui, si qua uascula pedibus meis confregi? Magirus coquus dixit, Transi puer, affer mihi de culina cultrum ut hunc porcellum faciam cruentum. Porcellus comprehenditur à famulis, ductus sub die xvi. Calend. Lucernim. ubi abundant Cymæ, Clibanato & Piperato Coss. & ut uidit se moriturũ esse, horæ spatium petijt, & coquum

quum rogauit ut testamentũ facere posset. Inclamauit ad se suos parentes ut de cibarijs suis aliquid dimitteret eis, qui ait, Patri meo Verrino Lardino, do, lego, dari glãdis modios xxx. & matri meæ Veturinæ Scrofæ do, lego dari laconicæ siliginis modios xl. et sorori meæ Quirinæ in cuius uotũ interesse nõ potui, do, lego dari hordei modios xxx. & de meis uisceribus dabo, donabo Sutoribus setas, Rixatoribus capitinas, Surdis auriculas, Causidicis et uerbosis linguam, Bubalarijs intestina, Esiciarijs fœmora, Mulieribus lumbulos, Pueris uesicã, Puellis caudã, Cinædis musculos, Cursoribus et Venatoribus talos, Latronibus ungulas, et nec nominando coquo, do, lego, ac dimitto popam et pistillũ quæ mecũ detulerã à querceto usq; ad harã, liget sibi collum de reste. Volo mihi fieri monumentũ ex aureis literis scriptũ. M. Grũnius Corocotta porcellus uixit annos D. CCCC. XCIX. quòd si semis uixisset, mille annos implesset. Optimi amatores mei uel consules uitæ, rogo uos ut corpori meo benefaciatis, bene condiatis, de bonis condimentis, nucleis piperis & mellis, ut nomen meũ in sempiternum nominetur: mei domini uel consobrini mei qui huic testamento interfuistis, iubete signari.

Lucanicus	*signauit.*	Lardio	*sign.*
Tergillus	*sign.*	Offellicus	*sign.*
Nuptialicus	*sign.*	Cymatus	*sign.*
Celsanus	*sign.*		

FINIS

162

Index Symbolorum Pythagoræ.

Errata

Pagina	Versu	Lege
28	9	incomparabile
32	24	mimo
49	5	βιωσόμενος

FINE